

A. SUMAR EXECUTIV	3
B. METODOLOGIA FOLOSITĂ	11
C. CONSIDERAȚII GENERALE	12
C1. . AȘEZARE GEOGRAFICĂ.....	12
C.2.CLIMA	12
C.3.REȚEAUA HIDROGRAFICĂ.....	12
C.4.ISTORIC	13
D. CADRU STRATEGIC	13
D.1. CADRUL STRATEGIC LA NIVEL EUROPEAN	13
D.2. CADRUL STRATEGIC LA NIVEL NAȚIONAL ȘI REGIONAL.....	15
D.2.1 DEMOGRAFIA	15
D.2.2. MIGRAȚIA	16
D.2.3. FORȚA DE MUNCĂ	16
D.2.4. UTILIZAREA TERENULUI ȘI PROPRIETATEA ASUPRA ACESTUIA	17
D.2.5. INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARĂ	17
D.2.6. CULTURA	18
D.2.7. ECONOMIA RURALĂ ȘI CALITATEA VIEȚII.....	18
D.2.8. DEZVOLTAREA AFACERILOR.....	19
D.2.9. TURISM	19
D.2.10 DRUMURI	20
D.2.11 ALIMENTARE CU APĂ POTABILĂ	21
D.2.12 REȚEAUA PUBLICĂ DE CANALIZARE.....	21
D.2.13 ENERGIA TERMICĂ	21
D.2.14 ACCESUL LA INTERNET.....	21
D.2.15 EDUCAȚIE ȘI FORMARE.....	21
D.2.16 STRATEGIA DE DEZVOLTARE RURALĂ	22
E. DESCRIEREA SITUAȚIEI ACTUALE	23
E.1. POPULAȚIA.....	23
E.2. FORȚA DE MUNCĂ.....	28
E.3 DEZVOLTAREA REA ECONOMICĂ A COMUNEI.....	32
E.3.1. AGRICULTURA	32

E.3.2. SILVICULTURA	37
E.3.3. AFACERI ȘI TURISM.....	38
E.4. CONDIȚII DE MEDIU	38
E.4.1. CALITATEA APEI: RÂURI ȘI PÂRAIE, GRADUL DE POLUARE	38
E.4.2. CALITATEA SOLULUI: TIPURI DE SOLURI,GRADUL DE ERODARE A TERENULUI	39
E.4.3 CALITATEA AERULUI: ÎN FUNCȚIE DE AȘEZAREA GEOGRAFICĂ A COMUNEI (POZIȚIONAREA ACESTEIA FAȚĂ DE MARI POLUATORI)	39
E.4.4 GRADUL DE AFECTARE A COMUNEI DE CALAMITĂȚI NATURALE	39
E.4.5 ARII PROTEJATE.....	39
E5. ASPECTE ALE VIEȚII CULTURALE ȘI SOCIALE A COMUNITĂȚII	40
E.5.1. STRUCTURA POPULAȚIEI PE ETNII ȘI RELIGII.....	41
E.5.2. LOCUINȚE, STIL DE VIAȚĂ.....	41
E.5.3 ȘCOLI.....	42
E.5.4 SERVICII MEDICALE	43
E.5.5 TRADIȚII, OBICEIURI, REPREZENTARE	43
E.5.6 PARTENERIATE PUBLIC-PRIVAT ÎN ISTORIA COMUNEI	44
F. ANALIZA SWOT	44
F1. PUNCTE TARI	45
F2. PUNCTE SLABE	47
F3. OPORTUNITĂȚI	48
F4. AMENINȚĂRI.....	48
G. DIRECȚII STRATEGICE DE DEZVOLTARE A COMUNEI RĂSTOLIȚA PENTRU PERIOADA 2008-2013	49
G1. DIRECȚIA DE DEZVOLTARE 1 – INFRASTRUCTURA UTILITARĂ.....	50
G2. DIRECȚIA DE DEZVOLTARE 2 – CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE	53
G.3 DIRECȚIA DE DEZVOLTARE 3 – ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII	59
H. IMPLEMENTAREA STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ A COMUNEI RĂSTOLIȚA	63
H1. ANALIZA FINANCIARĂ A SITUAȚIEI ACTUALE A COMUNEI RĂSTOLIȚA	63
H2. SCENARIILE DE IMPLEMENTARE A STRATEGIEI DE DEZVOLTARE LOCALĂ 2008 - 2013	72
CONCLUZII.....	78
I. ANEXE	80

A. SUMAR EXECUTIV

Pentru dezvoltarea comunei Răstolița se are în vedere o strategie pe termen mediu, pe o perioadă de 6 ani, cuprinsă în intervalul de timp 2008 - 2013, dorindu-se astfel suprapunerea peste perioada de programare stabilită de către Comisia Europeană pentru Politica Agricolă Comună. Strategia stabilește un obiectiv strategic și trasează trei direcții majore de dezvoltare în sensul atingerii acestuia: infrastructură, competitivitate economică și îmbunătățirea calității vieții, ierarhizând prioritățile de dezvoltare, stabilind proiectele care trebuie realizate, beneficiarii vizați, rezultatele dorite și indicatorii de măsurare.

În formularea obiectivului strategic pentru comuna Răstolița s-a avut în vedere complementaritatea dintre obiectivele politicii agricole și de dezvoltare rurală ale UE, României și județului Mureș, dar și a specificității comunei Răstolița, urmărind în același timp identificarea posibilităților de accesare a fondurilor europene destinate dezvoltării agriculturii românești, creșterea competitivității sectorului agricol și dezvoltarea afacerilor în perioada post aderare.

Definirea obiectivului strategic a constat într-o analiză a situației actuale din punct de vedere istoric, geografic, demografic, al mediului, al dezvoltării economice și a vieții social-culturale. Trebuie menționat că în această etapă de diagnoză s-au utilizat date statistice oficiale, precum și informații calitative culese prin intermediul chestionarelor de la locuitorii comunei.

Comuna Răstolița, atestă documentar în anul 1812, este situată în podișul Transilvaniei, la o altitudine de 530 m față de nivelul mării, la confluența munților Gurghiu și Călimani și are în componență cinci sate: Răstolița, Gălăoaia, Andreneasa, Borzia și Iod. Mureșul, principalul colector de apă în întregul bazin al Transilvaniei, străbate teritoriul comunei pe o lungime de 18 kilometri, de la Panduri, la limita cu localitatea Lunca Bradului, unde pătrunde în comună și până în aval de Gălăoaia, la Stărinoasa, unde părăsește comuna Răstolița. Principalii săi afluenți sunt pârâul Răstolița, care izvorăște din inima munților Călimani, pârâul Iodului și pârâul Borzia, cu izvoare principale din Munții Gurghiuului, cum sunt pârâul Gălăoaia, pârâul Vișa, pârâul Porcu, pârâul Costeasa, pârâul Tomoroga, pârâul Costeasa Mică, pârâul Costeasa Mare, pârâul Andreneasa și pârâul Cobor.

Populația comunei Răstolița număra 2.230 de locuitori la recensământul din anul 2002. Dacă analizăm numărul locuitorilor înregistrați la recensămintele anterioare se poate observa că s-a înregistrat o creștere până anul 1992, iar după acest an o scădere a numărului populației. Populația este alcătuită din 1.146 de persoane de sex masculin și 1.084 de persoane de sex feminin, rezultând un raport de masculinitate general de 105,72 de bărbați la 100 de femei. La populația cu vârsta de până la 14 de ani, raportul de masculinitate este de 124,65 băieți la 100 de fete, în timp ce la populația de peste 80 de ani, raportul este de 60 de persoane de sex masculin la 100 de persoane de sex feminin. Astfel, dacă la naștere raportul de masculinitate este supraunitar, din cauza supramortalității masculine valorile raportului se diminuează ajungând subunitare la categoria de vârstă de 45-49 de ani.

Densitatea generală a populației în această comună este de 8,38 de locuitori pe kmp, calculată ca raport între totalul populației și suprafața cadastrală a comunei (26.598 ha).

Densitatea agrară¹ este de aproximativ 0,38 loc./ha.

Din totalul populației active (1.407 persoane) 38,66% era ocupată. Conform datelor statistice din anul 2002, majoritatea persoanelor angajate activau în domeniul

¹ DENSITATEA AGRARĂ = $\frac{nr.loc}{supraf.agricola}$

construcțiilor, fiind urmați de categoria celor angajați în industria prelucrătoare și în domeniul silviculturii și a exploatarei forestiere.

Din punct de vedere al structurii pe etnii, populația comunei Răstolița este relativ eterogenă, fiind compusă din 1.833 români, 385 maghiari (17,26%) și 10 romi (0,44%).

Suprafața totală a comunei este de 26.598 ha. Din aceasta, suprafața agricolă ocupă 5.652 ha (21,25%), pădurea 20.364 ha (76,56%), intravilanul 127 ha (0,48%) și neproductivul 455 ha (1,71%). Din totalul suprafeței agricole (5.652 ha) teren arabil reprezintă 50 ha (0,9% din suprafața agricolă), pășunile 5.032 ha (89 %), iar fânețele 570 ha (10 %).

Structura culturilor agricole este specifică zonei de munte, unde pentru cerealele de toamnă nu sunt condiții climatice favorabile. Ponderea cea mai mare o are cartoful, cultivat pe o suprafață de 25 ha (50 % din terenurile agricole), cu producții slabe în anii 2005, 2007, și foarte slabe în anul 2006. A doua cultură, ca pondere, este porumbul, cultivat pe o suprafață de 20 ha (40 % din terenurile agricole), cu producții asemănătoare nivelului național, excepție fiind anul 2007 când producția a fost aproape dublă față de nivelul național. Pe 5 ha se cultivă legume pentru autoconsum.

În ceea ce privește activitățile economice, în comuna Răstolița funcționează 45 de unități economice, din care 38 sunt particulare și 7 de stat.

Referitor la condițiile de mediu putem observa că în comuna Răstolița se observă faptul că există terenuri degradate ce necesită măsuri de combatere a fenomenului de eroziune. Majoritatea zonei este formată din munți de piatră, care nu sunt adecvați pentru amenajarea terenurilor pentru cultivarea viței de vie sau cu pomi fructiferi ce stabilizează dealurile. Datorită modului de viață tradițional nu s-au semnalat efecte de poluare, totuși începe să devină o problemă deșeurile menajere nedegradabile. Comuna nu reprezintă un risc din punct de vedere al poluării atmosferei. Pădurile din împrejurimi dețin un rol important în îmbunătățirea calității mediului ambiant.

Orașul cel mai apropiat de comună este municipiul Toplița cu un număr de 15.880 locuitori, la o distanță de 31 de kilometri. Municipiul Reghin se află la 34 km de comună și are 36.173 locuitori. Municipiul Târgu-Mureș, capitala de județ, în care se află instituțiile de interes județean este la o distanță de 66 km, accesul făcându-se facil fie pe DN 15, fie pe calea ferată.

Locuitorii comunei Răstolița se bucură în mare parte de facilitățile lumii moderne, toate locuințele beneficiind de curent electric, 40% din locuințe având televiziune prin cablu și 31,86% beneficiază de telefonie fixă. Din punct de vedere al transportului și telecomunicațiilor, Răstolița este o comună accesibilă, fiind amplasată în apropierea a două municipii relativ mici, Toplița și Reghin, precum și a unui nod feroviar, Deda, care se află la o distanță de 9 km.

În cele 5 sate funcționează 3 școli și 3 grădinițe, unde învață în total 240 de copii, din care 98 sunt preșcolari. La aceste școli și grădinițe predau 20 de cadre didactice, din care 17 sunt titulari și 3 sunt suplinitori calificați.

În satul **Răstolița** funcționează o școală generală cu clasele I-VIII, care deservește 125 de elevi. La grădiniță sunt 75 de preșcolari care învață în 3 săli. Școala dispune de 11 săli de clasă, un laborator de informatică cu 15 calculatoare și conexiune la internet și un laborator de chimie- fizică. Biblioteca școlii dispune de 40.000 volume de cărți. Școala are o sală de sport cu dotare minimală. Există grupuri sanitare atât în interiorul școlii, cât și în curte. Apa curentă nu există încă, dar se previzionează că în aproximativ 2 luni se vor finaliza lucrările. Școala și grădinița beneficiază de loc de joacă amenajat în curte.

În satul **Borzia** funcționează o școală cu clasele I-IV, care deservește 6 elevi. Școala dispune

de o sală, nu există laborator de informatică nici sală de sport.

La grădiniță învață 10 preșcolari într-o sală. Încălzirea se face în sobe cu lemne. Școala și grădinița vor fi închise după acest an școlar, iar elevii se vor deplasa la școala din satul Deda- Bistra (cel mai apropiat sat).

În satul Iod funcționează școala generală cu clasele I-IV, unde sunt 5 elevi care urmează cursurile în limba maghiară și 6 elevi de limba română în 2 săli. La grădiniță învață 13 preșcolari într-o sală.

Clădirea școlii nu a fost reabilitată și nu dispune de laborator de informatică, nici sală de sport.

Grupurile sanitare se află în curte, apă curentă nu există, iar încălzirea se face cu sobă cu lemne.

În localitățile Andreneasa și Gălăoia nu există școală și grădiniță.

Elevii au posibilitatea de a-și continua studiile la liceele și grupurile școlare din Toplița, care se află la 10 km de comună.

Pe raza comunei funcționează un singur dispensar medical, în satul reședință de comună, unde există 2 cabinete medicale de medicină generală și un cabinet stomatologic. În cadrul acestora activează 2 medici de medicină generală, un medic stomatolog și două asistente. Medicii de familie se deplasează în celelalte sate la cerere. Clădirea dispensarului necesită reparații capitale.

Comuna Răstolița face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară a Valea Mureșului din România și are scopul de a pregăti și promova la toate nivelurile proiecte pentru dezvoltarea regională de interes comun pentru cele 10 comune asociate, în domeniile serviciilor sociale, de sănătate, transport, apă, apă uzată, mediu, și de a obține finanțări interne și externe necesare derulării acestora.

Comuna a semnat un acord de asociere cu localitatea Depane din Belgia, iar schimburile de experiență se desfășoară la nivel cultural, educațional și economic.

Analizând elementele de mai sus s-a realizat analiza SWOT din care s-au dedus următoarele:

PUNCTE TARI

- ▶ Așezarea geografică favorabilă;
- ▶ Conservarea tradițiilor și obiceiurilor locale;
- ▶ Asocierea cu comunele din împrejurimi în Asociația Valea Mureșului;
- ▶ Înfrățirea comunei cu localitatea Depane din Belgia;
- ▶ Existența Parcului Național Călimani;
- ▶ Rețeaua hidrografică;
- ▶ Existența monumentelor istorice;
- ▶ Fond forestier semnificativ;
- ▶ 60,33 % din gospodăriile sunt dotate cu apă curentă;
- ▶ Din totalul gospodăriilor 45% au sistem de canalizare;
- ▶ Zonă propice creșterii animalelor;
- ▶ Raport de masculinitate echilibrat;
- ▶ Calitatea bună a aerului;
- ▶ Păstrarea activităților meșteșugărești și de artizanat;
- ▶ Accesul la calea ferată;
- ▶ Suprafața întinsă de pășuni;

PUNCTE SLABE

- ▶ Starea degradată a drumurilor;
- ▶ Lipsa calificării a forței de muncă;
- ▶ Lipsa unei baze sportive;
- ▶ Servicii de turism slab dezvoltate;
- ▶ Lipsa locurilor de muncă;
- ▶ Infrastructură culturală deficitară;
- ▶ Starea deteriorată a clădirii bibliotecii;
- ▶ Starea deteriorată a podurilor;
- ▶ Lipsa trotuarelor;
- ▶ Lipsa spațiilor de joacă pentru copii;
- ▶ Lipsa spațiilor de petrecere a timpului liber;
- ▶ Infrastructură medicală deficitară;
- ▶ Starea deteriorată a pășunilor;
- ▶ Lipsa locurilor de parcare;
- ▶ Lipsa P.U.G-ului reactualizat;
- ▶ Calitatea precară a iluminatului public;
- ▶ Procentul scăzut al locuințelor racordate la internet(3,68%);
- ▶ Lipsa unei vidanaje care să golească fosele septice;

OPORTUNITĂȚI

Dezvoltarea agroturismului;

- ▶ Înființarea unei fabrici de prelucrare a lemnului;
- ▶ Dezvoltarea serviciilor;
- ▶ Realizarea unui centru de colectare a fructelor de pădure, ciupercilor și a plantelor

medicinale;

- ▶ Înființarea microfermelor zootehnice;
- ▶ Amenajarea unei pârtii de schi precum și realizarea unei linii teleferice;
- ▶ Stimularea dezvoltării meșteșugurilor și a activităților de artizanat;
- ▶ Reînființarea taberei școlare;

AMENINȚĂRI

- ▶ Poluarea apelor de suprafață datorită depozitării neorganizate a deșeurilor;
- ▶ Producerea inundațiilor;
- ▶ Schimbarea politicilor de dezvoltare rurală înainte de 2013;

Principala preocupare a autorităților fiind îmbunătățirea calității vieții locuitorilor prin încurajarea dezvoltării agriculturii, industriei și serviciilor, obiectivul strategic s-a formulat astfel: **Comunitatea Răstolița va crea condiții atractive pentru dezvoltarea turismului prin valorificarea patrimoniului cultural, modernizarea infrastructurii și dezvoltarea agriculturii și a serviciilor.**

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE 1 – INFRASTRUCTURA UTILITARĂ	
Priorități	Activități
P.1 Asigurarea accesului populației la utilitățile publice	<p>A1. Introducerea apei curente în satele aparținătoare comunei prin rețelele Borzia – Gălăoaia, Iod, Răstolița – Andreenea</p> <p>A2. Introducerea canalizării și construirea stației de epurare în comuna Răstolița</p> <p>A3. Extinderea rețelei de joasă tensiune și a rețelei publice de iluminat</p>
P.2 Modernizarea infrastructurii de transport	<p>A1. Modernizarea drumurilor comunale Iod, Ramura 1, Iod, Ramura 2 și Luncuța</p> <p>A2. Reabilitarea drumurilor forestiere</p>
P.3. Reducerea riscurilor de producere a calamităților naturale	<p>A1. Îndiguirea malurilor pâraielor interioare</p> <p>A2. Construirea de gabioane</p>
P.4 Management eficient de gestionare a deșeurilor	A1. Amenajarea unei stații de transfer intermediar de deșeuri împreună cu A.D.I.

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE 2 – CREȘTEREA COMPETITIVITĂȚII ECONOMICE	
Priorități	Activități
P.1 Creșterea atractivității comunei pentru investitori	<p>A.1 Reamenajarea teritoriului și refacerea Planului urbanistic general și zonal</p> <p>A.2 Acordarea de facilități fiscale în baza codului fiscal</p> <p>A.3 Înființarea unui centru P.I.C. Promovare, formare, Consultanță</p> <p>A.3.1 Realizarea unor cursuri de formare pentru locuitorii comunei</p> <p>A.3.2 Organizarea de târguri de informare</p> <p>A.3.3 Realizarea unei baze de date cu informații imobiliare</p> <p>A.3.4 Acordarea de consultanță pentru accesare fonduri, înființare firmă, grup de producători etc.</p> <p>A.3.5 Realizarea unei plan de marketing pentru comună și promovarea acestuia pentru atragerea de investitori externi</p>
P.2 Valorificarea potențialului agricol și forestier	<p>A.1 Dezvoltarea infrastructurii agricole</p> <p>A.2 Modernizarea exploatațiilor agricole</p> <p>A.3 Împădurirea terenurilor</p>
P.3 Sprijin pentru crearea și dezvoltarea microîntreprinderilor	<p>A.1 Înființarea microîntreprinderilor și a IMM-urilor în industria ușoară, alimentară, materialelor de construcții și de prelucrarea lemnului</p> <p>A.2 Investiții pentru dezvoltarea activităților meșteșugărești, de artizanat și a altor activități tradiționale cu specific local</p> <p>A.3 Înființarea unităților economice furnizoare de servicii</p> <p>A.4 Modernizarea unităților economice furnizoare de servicii</p>
P4. Sprijin pentru dezvoltarea turismului	<p>A.1 Construcția, modernizarea, extinderea și dotarea structurilor de primire turistice</p> <p>A.2 Investiții private în infrastructura turistică de agrement independentă sau dependentă de structura de primire turistică</p> <p>A.3 Amenajarea centrelor de informare</p> <p>A.4 Dezvoltarea și/sau marketingul serviciilor turistice legate de</p>

	turismul rural. A.5 Reînființarea taberei școlare
P5. Creșterea valorii adăugate a produselor agricole	A. 1. Înființarea unităților de procesare și/sau depozitare a produselor agricole (animale și vegetale) și forestiere nelemnoase

DIRECȚIA DE DEZVOLTARE 3 – ÎMBUNĂTĂȚIREA CALITĂȚII VIEȚII	
Priorități	Activități
P.1 Amenajarea centrului civic al comunei	1.1 Amenajare spații verzi 1.2 Înființarea, amenajarea unor parcuri 1.3 Înființarea unei parcări în centrul comunei
P.2 Modernizarea infrastructurii școlare	2.1 Reabilitarea și modernizarea școlilor
P.3 Modernizarea infrastructurii culturale	3.1 Amenajarea unui cămin cultural în satul reședință de comună 3.2 Construirea unei capele
P.4 Modernizarea infrastructurii medicale	4.1 Repararea și modernizarea cabinetelor medicale 4.2. Construirea unui dispensar medical nou în satul reședință de comună
P5. Construirea / amenajarea spațiilor de agrement	A1. Amenajarea unei săli de sport A2. Amenajarea unei baze sportive A3. Amenajarea de spații de joacă

Proiectele de mai sus urmează a fi implementate astfel:

Denumire proiect de Investiții	2008			2009			2010		
	Valoare totală proiect rămasă	Surse externe	Necesar finanțare	Valoare totală proiect rămasă	Surse externe	Necesar finanțare	Valoare totală proiect rămasă	Surse externe	Necesar finanțare
Alimentare a cu apă potabilă a comunei Răstolița	3.197.872	3.165.893	31.979	0	0		0	0	
Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Răstolița	2.643.357	2.246.853	396.504	2.643.357	2.246.853	396.504	3.524.476	2.995.805	528.671
Reparații capitale Școala Generală cls. I-VIII Răstolița - amenajări exterioare	60.100	60.100	0	0	0	0	0	0	0
Modernizări drumuri comunale	1.011.000	849.580	161.420	1.011.000	849.580	161.420	0	0	0
Construcție Cămin Cultural	950.000	950.000	0	950.000	950.000	0	0	0	0
Reparații capitale grădiniță	500.000	500.000	0	500.000	500.000	0	0	0	0
TOTAL	8.362.329	7.772.427	589.902	5.104.357	4.546.433	557.924	3.524.476	2.995.805	528.671

B. METODOLOGIA FOLOSITĂ

Realizarea strategiei de dezvoltare locală a comunei Răstolița a avut în vedere stabilirea priorităților pentru perioada 2008-2013, încercându-se astfel integrarea acesteia în viziunea de dezvoltare rurală a Uniunii Europene (Politica Agricolă Comună) și a României (Planul Național de Dezvoltare Rurală). Așa cum se poate observa pe parcursul lucrării, evaluarea nevoilor și identificarea resurselor s-a făcut ținându-se cont de domeniile de interes ale celor două documente mai sus enumerate.

Orice intervenție la nivelul unei comunități presupune o evaluare a nevoilor. Această etapă a constat în culegere a datelor istorice, geografice, demografice, sociale, economice și financiare despre localitate pentru structurarea mediului în care se plasează comunitatea și de a identificare potențialului real deținut de acesta. Evaluarea comunității s-a făcut în paralel cu o analiză a documentelor programatice ale României (POR, POS, PNDR, strategia de guvernare) pentru identificarea politicilor și direcțiilor de dezvoltare europene și naționale, regionale, județene și identificarea fondurilor, programelor operaționale, axelor și măsurilor. Această activitate a conferit o viziune asupra tendințelor de evoluție a mediului rural, pentru a se asigura o dezvoltare locală durabilă și integrată, ținându-se cont atât de bunăstarea cetățenilor, cât și de mediul înconjurător culegerea datelor s-a făcut utilizându-se chestionarul, interviul, observația și analiza documentelor. Abordările utilizate în evaluarea nevoilor în întocmirii lucrării de față sunt:

1. Abordarea indicatorilor sociali conținuți în statisticile din documentele oficiale de la recensământul din 2002, din registrul agricol al comunei, documentele financiar contabile ale primăriei (bilanț, balanță, cont de execuție bugetară, lista mijloacelor fixe). Metoda utilizată a fost Fișa localității care a reunit indicatori care descriu structura populației, situația economică a localității, comportamente sociale, modele familiale, condiții de locuire. De asemenea, în unele aspecte, pentru analiza indicatorilor cheie s-a utilizat comparația cu valorile la nivel european, național sau județean.

2. Analiza percepțiilor care, în acest caz s-a făcut prin utilizarea persoanelor-cheie (consilieri locali, preoți, directorul școlii, mediatorul școlar, educatoarele), plecând de la premisa că informația de la nivelul comunității poate fi obținută de la membrii care ocupă acele poziții ce le dau posibilitatea de a cunoaște nevoile într-un anumit domeniu. Metoda folosită în această abordare a fost interviul individual și interviul de grup, care a permis ierarhizarea.

În urma analizei percepțiilor s-a realizat analiza SWOT a comunei pentru a se identifica punctele tari, punctele slabe, oportunitățile și amenințările așa cum sunt ele percepute de către membrii comunității. Definitivarea viziunii strategice s-a realizat prin stabilirea priorităților, obiectivelor și activităților și realizarea fișelor proiectelor asumate de către autoritățile locale.

C. Considerații generale

C1. . Așezare geografică

Comuna Răstolița este situată în podișul Transilvaniei, la o altitudine de 530 m față de nivelul mării, la confluența munților Gurghiu și Călimani și la mijlocul drumului între municipiile Reghin și Toplița. Comuna este compusă din cinci sate: Răstolița, Gălăoia, Andreneaș, Borzia și Iod, care sunt așezate de-a lungul râului Mureș.

Comuna are o suprafață de 26.598 ha și se învecinează cu următoarele comune:

- ▶ la nord : județele Suceava și Bistrița Năsăud;
- ▶ la sud: Comuna Gurghiu;
- ▶ la est: Comuna Lunca Bradului;
- ▶ la vest: Comunele Deda și Vătava

Centrul de comună, satul Răstolița este situat în aval pe malul drept al râului Mureș, pe malul pârâului cu același nume.

Bazinul montan Valea Răstoliței, format din afluenții Secu, Mijlocu, Tihu și Bradul, are aproape 28 de kilometri, din care 14 km au fost străbătuți de o cale ferată forestieră îngustă, construită la începutul anilor 1900, pe care se transporta material lemnos, rezultat din procesul de exploatare a pădurilor. Mergând pe Tihu, înspre nord, se poate ajunge până la vârfurile Bâțca Tătarului(1.531m), Ruscii(1.925m), Ciungetul(1.926m), Struniorul(1.879m), Bistriciorul(1.990m), Piciorul Scurt 1.475m) și Vârful Țiganca(1.362m), iar apoi în localitatea Colibița din „Țara Bârgăului”.

C.2.Clima

Comuna Răstolița se situează în sectorul de climă continental - moderat de dealuri și păduri. Prin urmare acestei zone îi sunt specifice verile relativ călduroase și iernile lungi și reci. Regimul precipitațiilor se încadrează în limitele multianuale de 780-820 mm și are o repartiție relativ uniformă. Cantitățile cele mai mari se înregistrează în perioada de tranziție primăvară-toamnă și sunt mai scăzute iarna. Vânturile dominante sunt cele de Vest și Nord-vest, cu intensitate și frecvență mijlocie, cu excepția perioadelor de manifestare a unor factori climatici, când vântul dominant este cel de est și cel de nord-est, canalizat și intensificat dinamic pe vale.

C.3.REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

Mureșul, principalul colector de apă în întregul bazin al Transilvaniei, străbate teritoriul comunei pe o lungime de 18 kilometri, de la Panduri, la limita cu localitatea Lunca Bradului, unde pătrunde în comună și până în aval de Gălăoia, la Stărinoasa, unde părăsește comuna Răstolița. Principalii săi afluenți sunt pârâul Răstolița, care izvorăște din inima munților Călimani, pârâul Iodului și pârâul Borzia, cu izvoare principale din Munții Gurghiului, cum sunt pârâul Gălăoia, pârâul Vișa, pârâul Porcu, pârâul Costeasa, pârâul Tomoroga, pârâul Costeasa Mică, pârâul Costeasa Mare, pârâul Andreneaș și pârâul Cobor.

"Amenajarea Hidroenergetică Răstolița" reprezintă în principiu sistematizarea bazinului hidrografic al Râului Mureș, prin captarea celor mai importanți afluenți într-un lac de acumulare cu o suprafață de aprox 250 ha. Amenajarea se compune dintr-un baraj de arocamente cu mască de beton având o înălțime de 104 m, volumul acumulat în lacul din

amonte care este de circa 14.000.000 mc apă, lacul se dezvoltă pe pârâul Răstolița. În cadrul amenajării sunt prevăzute și două captări montane, ramura vest de 11 km care captează pârâul Vișa , Gălăoaia Mare și pârâul Bistra, ramura est de 4,7 km, care captează pârâul Bradu și Ilva Mare. După uzinare debitul se descarcă în bazinul compensator și de acolo în râul Mureș. Scopul principal al amenajării este controlul și reglementarea debitelor pe râul Mureș, în aval de acumulare.

C.4. ISTORIC

Localitatea este atestată documentar pentru prima dată în anul 1812, însă în interiorul bisericuței de lemn din localitate, se află o plăcuță care are inscripționată data de 1780 și se poate considera prima informație documentară. Conform „Dicționarului istoric al localităților din Transilvania”(Suciu Coriolan), localitatea este atestată oficial din 1850, numindu-se Restol, Restosna, Restolcza, Restolțu. În anul 1854 cătunele comunei Gălăoaia, Andreneasa și Iod, apar sub diferite denumiri ca: Galoja, Andranyasa, Andranyaszatalap, Andronyasza, Iod, Iodu, iar restul satelor aparținătoare comunei sunt amintite în dicționarul istoric al localităților din Transilvania, ca fiind mai recente.

Localitatea a atras ciobani din împrejurimile Reghinului cu nume ca: Gliga, Lircă, Simineț, Gabor, sau de peste munți, din Moldova, familiile Movileștilor. Aceste nume sunt și astăzi cele mai des întâlnite în comună. La sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului al XX-lea, pe locul „leagănului de ciobani”, trăiau 70-80 de familii, care se aflau sub autoritatea a două familii feudale Bánffy și Kemény, care dețineau în vatra Mureșului aproximativ 100.000 ha de pădure.

Le fel ca localitatea vecină, Deda, comuna Răstolița se situează în domeniul feudal al Castelului din Brâncovenești aparținând baronului Kemény, ridicat în secolul al XV-lea.

D. CADRU STRATEGIC

D.1. Cadrul strategic la nivel european

Odată cu semnarea documentului strategic Agenda 2000, dezvoltarea rurală a devenit unul dintre pilonii Politicii Agricole Comune. Necesitatea acordării unei atenții deosebite dezvoltării rurale este determinată de proporția foarte mare (80%) pe care o dețin terenurile agricole din totalul suprafeței Uniunii Europene. De asemenea, obiectivul de coeziune economică și socială al Uniunii Europene ar fi imposibil de realizat fără acordarea unei importanțe deosebite dezvoltării armonioase a zonelor rurale.

Obiectivele politicii de dezvoltare rurală, definite în Regulamentul Consiliului nr. 1257/17 mai 1999 referitor la sprijinul pentru dezvoltare rurală, sunt:

- Ameliorarea exploatațiilor agricole;
- Garantarea siguranței și calității produselor agricole;
- Asigurarea unor niveluri stabile și echitabile ale veniturilor fermierilor;
- Protecția mediului;
- Dezvoltarea de activități complementare și alternative generatoare de locuri

de muncă, pentru a contracara procesul de depopulare a zonelor agricole și a întări substanța economică și socială a zonelor rurale;

• Îmbunătățirea condițiilor de muncă și viață în zonele rurale și promovarea șanselor egale.

Principiile care stau la baza politicii de dezvoltare rurală, definite în același regulament, sunt:

• Principiul multifuncționalității agriculturii, în sensul unei interpretări mai largi acordate activităților agricole, în plus față de rolul tradițional de furnizor de produse agricole;

• Principiul abordării multisectoriale și integrate a economiei rurale, în sensul diversificării activităților, creării de surse suplimentare de venit și ocupare, și prezervării patrimoniului rural;

• Principiul flexibilității financiare în sprijinirea dezvoltării rurale, în sensul descentralizării deciziei, subsidiarității, și implicării partenerilor locali

• Principiul transparenței în elaborarea programelor de dezvoltare rurală, bazat pe simplificarea legislației.

Având în vedere principiile de dezvoltare rurală și obiectivele enumerate anterior, Uniunea Europeană are în vedere un set de măsuri de politică de dezvoltare rurală care vizează direct toți actorii mediului rural, pornind de la fermieri, asociații, ong-uri, autorități locale etc.:

- Instruire în noi tehnici agricole și meșteșuguri rurale;
- Asistență pentru tinerii fermieri pentru a se stabili la ferme;
- Asistență pentru pensionarea fermierilor în vârstă;
- Folosirea serviciilor de consultanță;
- Investiții în agricultură/ silvicultură;
- Modernizarea clădirilor și echipamentelor din ferme;
- Asistență pentru fermieri pentru a se conforma standardelor UE mai pretențioase, de ex. cele referitoare la protecția mediului, a animalelor și cele privind sănătatea publică;

- Ajutor pentru realizarea în cadrul fermei de instalații de prelucrare a produselor, astfel încât fermierii să câștige mai mult din produsele fermei prin adăugarea de valoare;

- Asistență pentru comercializarea produselor agricole;
- Îmbunătățirea calității produselor și comercializarea de produse de calitate;
- Înființare de grupuri de producători în noile State Membre;
- Sprijin pentru agricultura din zonele montane și din alte zone cu probleme;
- Restaurarea potențialului de producție agricolă și silvică afectat;
- Îmbunătățiri suplimentare pentru bunăstarea animalelor;
- Renovarea satelor și obiectivelor sociale rurale;
- Încurajarea turismului;
- Îmbunătățirea accesului populației rurale la servicii de bază;
- Măsuri de agro-mediu pentru îmbunătățirea mediului înconjurător;
- Compensații pentru fermierii din zonele Natura 2000;
- Împăduriri;
- Măsuri de îmbunătățire a gestionării pădurilor întreținând și respectând mediul înconjurător.

Până în anul 2004 jumătate din bugetul Uniunii Europene era destinat agriculturii, deși veniturile din acest sector erau foarte mici, deoarece o mare parte a populației era implicată în acest domeniu. Începând cu perioada de programare 2007-2013, intenția

Comisiei Europene este de a cădea cât mai mult fondurile pentru agricultură, încurajând dezvoltarea rurală, ceea ce presupune guvernarea de jos în sus, de la nivelul comunităților locale spre instituțiile europene. Acest lucru este posibil prin identificarea nevoilor specifice ale comunităților și întocmirea unor programe specifice de dezvoltare.

Măsurile de dezvoltare a spațiului rural adoptate de UE mai sus enumerate se regăsesc adoptate la nevoile României și în Planul Național de Dezvoltare Rurală al României, pe baza căruia se vor elabora ghidurile solicitanților în vederea accesării fondurilor europene.

D.2. CADRUL STRATEGIC LA NIVEL NAȚIONAL ȘI REGIONAL

D.2.1 DEMOGRAFIA

Cu o suprafață de 238 mii km² și o populație de peste 21 milioane locuitori, România este ca dimensiune număr de locuitori un important stat membru al UE, deși ca nivel de dezvoltare economică și socială există un decalaj semnificativ față de vechile state membre, în special față de UE-15.

După definiția națională, spațiul rural din România deține 87,1% din teritoriu și 45,1% din populație (la 1 iulie 2005), respectiv, 9,7 milioane locuitori.

În România, PIB/locuitor în 2005 a fost de aproximativ 34% din media UE-25 în comparație cu 26,9% cât reprezenta în 2001. PIB-ul a înregistrat creșteri începând cu anul 2000 și a atins creșterea maximă în anul 2004 (8,5% în comparație cu anul anterior), rata medie de creștere a PIB-ului a fost de 5%.

Contribuția agriculturii în PIB rămâne în mod tradițional ridicată. Astfel ponderea VAB din agricultură în PIB, la nivelul anului 2004, a fost de 12,1%, iar ponderea VAB a aceluiași sector în total VAB a fost de 13,6% (INS 2006). Valoarea produselor agricole și alimentare provenite din resurse proprii așa cum este reflectat în venitul total al gospodăriilor, a fost de asemenea ridicat, deși a scăzut de la 22,7%, cât reprezenta în anul 2002, la 17,3% în anul 2005. Pentru familiile fermierilor și familiile din spațiul rural, nivelul este semnificativ mai mare, de 42,4% în anul 2005.

În perioada 2002-2005, populația ocupată la nivel național a scăzut treptat de la 9,2 la 9,1 milioane persoane, rata de ocupare având fluctuații de mai puțin de un procent, fiind de 57,7% în 2005, mai ridicată (61,6%) în zona rurală.

Rata șomajului (BIM), la nivel național, a fost în anul 2005 de 7,2%, în scădere față de anul 2002 (8,4%). În zona rurală, rata șomajului a fost în fiecare an cu cel puțin 3% mai mică (în 2005 a fost de 5,2%) decât cea din zona urbană.

Evoluția demografică din mediul rural din România, a cunoscut în ultimul timp o dinamică diferită atât datorită tendințelor societății de modernizare cât și tendințelor din perioada anterioară sau datorită impactului noilor factori economici, politici și sociali.

Analiza structurii populației rurale pe grupe de vârstă, în perioada 1998-2005, relevă următoarele tendințe:

- populația cu vârsta cuprinsă între 0 - 14 ani a scăzut cu 2%, reprezentând 1,74 milioane (17,8% din total populație) în 2005;
- populația cu vârsta cuprinsă între 15 - 64 ani a rămas relativ constantă pe parcursul perioadei de referință, reprezentând 6,18 milioane (63,4% din total populație) în 2005.
- populația cu vârsta de 65 ani și peste a înregistrat o creștere de 1,5% pe parcursul perioadei de raportare, reprezentând 1,82 milioane de locuitori (18,7% din populația totală) în anul 2005.

Această creștere ilustrează un fenomen de lungă durată ce afectează mediul rural și anume îmbătrânirea populației rurale.

Densitatea medie a populației din mediul rural a rămas relativ constantă de-a lungul anilor, fiind de 45,1 locuitori/km² - INS, 2005). Analiza acestui indicator la nivel teritorial evidențiază faptul că peste 80% dintre localitățile rurale au o densitate apropiată pragului utilizat de Uniunea Europeană pentru identificarea zonelor rurale. Există mari disparități, în special determinate de influența reliefului la nivel regional și județean.

D.2.2. MIGRAȚIA

Fluctuațiile la nivelul evoluției populației sunt o consecință a migrației, în special a tinerilor apti de muncă, spre mediul urban, în căutarea unor locuri de muncă mai bune și a unui mod de viață mai atractiv.

Migrația externă prezintă o importanță deosebită pentru România și are efecte pozitive la nivel economic și social datorită resurselor financiare importante aduse în țară de către emigranți. Astfel de contribuții sunt deosebit de importante pentru economia rurală, emigrarea ajutând, totodată, la schimbarea mentalității și a deschiderii spre modernizare.

D.2.3. FORȚA DE MUNCĂ

Rata de ocupare a populației din mediul rural raportată la totalul populației active rurale, cu vârsta cuprinsă între 15 și 64 de ani, a scăzut cu 6,8%, în perioada 1998 - 2005, atingând procentul de 61,6% în anul 2005. Comparativ cu rata de ocupare în urban (55%) aceasta prezintă valori mai crescute în rural ca urmare a unui număr crescut de persoane angajate în activități agricole.

Structura ocupațională, pentru fiecare sector economic, în mediul rural, arată că majoritatea forței de muncă este ocupată în sectorul primar (64,2%), urmată de sectorul secundar (18,7%) și sectorul terțiar (17,1%).

În ceea ce privește populația rurală ocupată în activități non-agricole, raportată la totalul populației, implicată în activități non-agricole, la nivelul anului 2005, aceasta reprezintă 24,5%, înregistrând o tendință descendentă în perioada 1998 -2005. Aceasta s-a datorat, pe de o parte, unui regim de restructurare a activităților desfășurate în afara fermei, unei rate scăzute a dezvoltării activităților non-agricole și, de asemenea, creșterii migrației.

Datorită mono-ocupării populației din mediul rural în activități agricole pe cont propriu, rata șomajului în zonele rurale, este mult mai scăzută decât în cazul populației urbane iar rata de activitate pentru populația cu vârste între 15 - 64 ani este cu 5% mai mare în zonele rurale (65,3%), decât în zonele urbane (60,3%).

Șomajul mascat este un fenomen prezent și în rural, unul din argumente fiind că aproape 85% din populația rurală lucrează în agricultură ca a doua activitate ceea ce presupune derularea unei alte activități ocupaționale anterioare.

Rata șomajului pe termen lung (mai mult de 12 luni), la nivel național, a crescut cu 1,5% în perioada 1998 - 2005, fiind de 4% în 2005, cu un procent de 5,2% în mediul urban și 2,7% în mediul rural.

În realitate, rata șomajului pe termen lung este o problemă ce afectează mai ales mediul urban, în timp ce, în mediul rural, problema majoră o constituie sub-ocuparea care condiționează viabilitatea și dimensiunea economică a exploatației agricole.

Pregătirea de bază a forței de muncă, calificată pentru agricultură se realizează în cadrul rețelei naționale de învățământ de specialitate, cu o veche tradiție, deși în ultimii ani numărul absolvenților studiilor de specialitate agricolă este în scădere. În perioada 1998-2005, numărul unităților de învățământ cu profil agricol (licee, școli profesionale, școli postliceale) s-a redus, în timp ce numărul celor cu profil silvic și veterinar a crescut.

D.2.4. UTILIZAREA TERENULUI ȘI PROPRIETATEA ASUPRA ACESTUIA

Suprafața totală a terenului agricol din România a fost de 14.741,2 mii hectare în 2005, reprezentând 61,8% din suprafața fondului funciar, din care terenul arabil reprezintă aproximativ 63,9%, viile și pepinierele viticole 1,5%, livezile și pepinierele pomicele 1,4%, pășunile 22,8% și fânețele 10,2%.

Suprafața acoperită de păduri și altă vegetație forestieră reprezintă 28,28% din suprafața totală. Din această suprafață (6.742,8 mii ha), 92,4% este reprezentată de păduri.

Fragmentarea excesivă a proprietății în agricultură, precum și lipsa formelor de asociere conduce la perpetuarea unei dualități, reprezentată pe de o parte de exploatațiile de subzistență și semisubzistență, iar pe de altă parte de exploatațiile comerciale. În cazul exploatațiilor comerciale se poate constata că există încă un dezechilibru, în ceea ce privește suprafața agricolă utilizată de exploatațiile familiale (individuale) și întreprinderile agricole (cu personalitate juridică), ultimele reușind în mare parte să se adapteze nevoilor unei agriculturi performante, ca urmare a investițiilor realizate în perioada de pre-aderare.

D.2.5. INFRASTRUCTURA TEHNICO-EDILITARĂ

Numărul de locuințe din mediul rural a crescut de la 3.688,9 mii în 1998, la 3.867 mii în 2003;

În perioada 1998-2003, au fost înregistrate îmbunătățiri în ceea ce privește rețelele de distribuire a apei potabile în mediul rural, iar lungimea acestor rețele a crescut de la 14.452,8 km în 1998 la 18.428,3 km în 2003 (creșterea de 27,5% este mult mai mare comparativ cu media pe total țară de 15,4%, și respectiv față de creșterea de 7,3% din mediul urban). În anul 2003, s-a ajuns ca din totalul lungimii acestor rețele, 43,6% să fie situate în mediul rural și 56,4% în cel urban;

În privința canalizării, decalajul este încă foarte mare între rural și urban; astfel, în 2003, în orașe exista 93,2% din lungimea conductelor și în sate numai 6,8%;

Deși energia termică este foarte puțin folosită în mediul rural - doar aproximativ 0,5% din totalul energiei termice este distribuită în aceste zone; cauza este reprezentată de faptul că multe din uzinele care produceau această energie și o distribuiau satelor din apropiere fie și-au redus activitatea, fie au renunțat la furnizarea acestor servicii.

În ceea ce privește căile rutiere, la începutul perioadei predominau ca lungime drumurile comunale, pentru ca în anul 2000 majoritatea să fie deținută de cele județene, întrucât o parte din drumurile comunale au fost trecute în categoria drumurilor județene; la nivelul anului 2003, în România, numai 10,2% din drumurile județene și comunale erau modernizate și 29,2% erau realizate cu îmbrăcăminte ușoară rutieră.

În domeniul telecomunicațiilor, pentru mediul rural se înregistrează o reducere cu 22,9% a numărului unităților de poștă și telefonie-telegrafie, de la 8410 unități în 1998 la 6.488 unități în anul 2003, ca urmare, în principal, a introducerii sistemelor perfecționate, automate, în telefonie, care înlocuiesc vechile centrale telefonice.

Analizând numărul principalelor unități sanitare (policlinici, dispensare), în perioada 1999-2004, se constată o evoluție generală descendentă, mai accentuată însă pentru rural, în timp ce în mediul urban, spitalele și sanatoriile TBC au o evoluție pozitivă. Astfel, în 2004 mai funcționau în mediul rural doar 79,7% dintre spitalele existente în 1999 și 20,1% dintre dispensarele medicale. Numărul farmaciilor și punctelor farmaceutice a crescut cu 16 unități comparativ cu anul 1999.

În perioada 1999 - 2004, s-au înregistrat fluctuații cu amplitudine scăzută cu privire la numărul diferitelor categorii de personal sanitar din mediul rural. Astfel, față de anul 1999, numărul de medici s-a diminuat cu aproximativ 7,5% de la 5.979 la 5.531, iar personalul sanitar mediu a scăzut cu cca. 15% de la 15.607 la 12.692. Numărul stomatologilor din

mediul rural a crescut cu 50,3% în intervalul analizat, aceeași tendință înregistrând-o și numărul de farmaciști care a crescut cu 31,9%. Acest fenomen s-a datorat amplificării activităților private din cele două domenii. Pentru personalul sanitar mediu și auxiliar, se înregistrează diminuări constante ale numărului celor două categorii de personal sanitar, astfel încât în 2004 se ajunge la o pierdere relativă de 18,7% și respectiv 17,8% față de 1999.

Deși peste 40% din populația țării locuiește în spațiul rural, mai puțin de 15% din personalul sanitar de toate nivelurile deservește aceasta populație. Această situație face ca unui medic să-i revină în rural, în medie, 1.735,8 persoane în 2004, cu 69,3 persoane mai mult decât în 1999.

Numărul absolvenților din învățământul liceal de profil agricol a scăzut în perioada 1998-2004, de la 10.314 în anul 1998/1999, la 2.520 în anul 2003/2004, reprezentând doar 24,41% din valoarea anului de referință. Prin urmare, și ponderea absolvenților din învățământul liceal agricol în total absolvenți de liceu, înregistrează o tendință descrescătoare, de la 5,64% în 1999 la 1,46% în 2004.

În învățământul superior se constată o variație a numărului de tineri care urmează studii în domeniul agricol, ponderea numărului absolvenților de învățământ agricol în totalul absolvenților la nivel național fiind în scădere de la 2,44% în 1999 la 1,98% în 2004.

În perioada 1998-2004, se constată o reducere drastică a numărului instituțiilor de învățământ, în special a celor din învățământul rural, cu cca. 58,1% de la 21.034 în 1998/1999 la 8.744 în 2003/2004. Această scădere a numărului de școli este cauzată și de reducerea numărului de copii din generațiile ultimilor ani, căreia i se asociază și procesul de depopulare a zonelor rurale, dar și transformării unor unități independente în secții ale grupurilor școlare.

D.2.6. CULTURA

O componentă importantă a vieții satului este cea culturală, domeniu care poate contribui în mod specific la creșterea gradului de atractivitate a satului pentru populația tânără. Mijloacele prin care se induce cultură în mediul rural sunt: căminele culturale, bibliotecile, cinematografele, radioul, televiziunea.

Situația actuală a căminelor culturale din sate atestă un declin atât numeric cât și calitativ. Din totalul de 6.147 de cămine culturale existente în țară în 2002, doar 1.874 desfășurau activități culturale propriu-zise, celelalte cămine culturale (peste două treimi) desfășurând doar activități nespecifice. Deși majoritatea căminelor culturale (cca. 97%) beneficiază de un sediu propriu, dotarea este nesatisfăcătoare pentru circa 82% dintre ele.

Situația bibliotecilor se încadrează în tendințele generale de deteriorare a vieții culturale la sate. Numărul bibliotecilor din mediul rural a scăzut cu cca. 11,6%, de la 9.388 în 1999 la 8.306 în 2004. Situația este mai proastă în ceea ce privește funcționarea efectivă a bibliotecilor din mediul rural. La un număr de 8.947 de biblioteci din mediul rural, în anul 2003, se înregistrau doar 1.726 mii de cititori, ceea ce înseamnă doar 193 cititori la o bibliotecă.

D.2.7. ECONOMIA RURALĂ ȘI CALITATEA VIEȚII

Economia rurală prezintă caracteristici diferite în funcție de regiuni, de trăsăturile demografico-sociale și de specificul economic. Această diferențiere este vizibilă mai ales în ceea ce privește sărăcia în spațiul rural românesc, reflectată într-un nivel scăzut de trai al populației și lipsei de surse de venit alternative.

Activități specifice, altele decât cele agricole și forestiere în spațiul rural, depind de distribuția teritorială și de alte activități ale lanțului de distribuție. Astfel, se poate spune că

aceste activități depind de resursele naturale locale disponibile, de relieful și de tradițiile zonei. În ceea ce privește datele statistice, așa cum s-a menționat anterior, agricultura, industria alimentară și silvicultura sunt de o importanță primordială pentru economia rurală, prezența activităților non-agricole, în special a celor legate de sectorul primar, mai ales exploatarea resurselor naturale și procesarea, fiind nesemnificativă.

Activitățile din spațiul rural includ: procesarea produselor alimentare, mici activități comerciale, de servicii și meșteșugărești. Cu excepția industriei miniere și a industriei energetice, activitățile neagricole sunt derulate de către micro-întreprinderi și întreprinderi mici și mijlocii (IMM-uri). În general, economia rurală este mai puțin diversificată și într-o mare măsură, dependentă de activitățile agricole, ceea ce are drept consecință venituri reduse pentru întreprinzătorii din mediul rural.

La nivel național, ponderea VAB în sectorul primar a scăzut cu 2,1% din 1998, devenind 14,1% în 2004; o scădere mai puțin semnificativă s-a înregistrat în sectorul secundar, 34,3% în 2004, în timp ce în sectorul terțiar (serviciile) a crescut de la 48,4% în 1998, la 51,6% în 2004.

La nivel regional, rata VAB în sectorul terțiar a variat între 42,4% în Regiunea de Sud și 50,9% în Regiunea de Nord-vest, în 2004.

D.2.8. Dezvoltarea afacerilor

Cu privire la activitatea economică națională, în anul 2005 existau un număr de 450.666 de agenți economici, din care majoritatea erau întreprinderi mici și mijlocii, reprezentând 99,5% din totalul întreprinderilor. Referitor la densitatea acestora, în România erau în medie 20,38 IMM /1000 de locuitori (aproape de 3 ori mai mică decât media europeană).

Dezvoltarea afacerilor în România prezintă diferențe mari între regiuni, în ceea ce privește microîntreprinderile, rata cea mai ridicată s-a înregistrat în regiunea Nord-Est, 13,8%, iar cea mai redusă în regiunea Sud-Vest, 7,6%, iar în București-Ilfov - 23,6%.

Analiza micro-întreprinderilor din spațiul rural evidențiază capacitatea relativ redusă a acestora de a răspunde exigentelor referitoare la furnizarea locurilor de muncă pentru populația din mediul rural; în anul 2005, acestea reprezentau 13% din numărul total al micro-întreprinderilor la nivel național. Mai mult de 50% (21.316 micro-întreprinderi) din totalul micro-întreprinderilor din mediul rural (40.714) desfășoară activități de comerț.

Explicația acestui fenomen rezidă în resursele scăzute, perioada mai scurtă pentru recuperarea investițiilor, lipsei de capacități și abilități. În acest sens, obiectivul este sprijinirea microîntreprinderilor din alte domenii, care pot avea un impact pozitiv asupra economiei rurale.

Analiza activităților comerciale, de artizanat și servicii indică faptul că, în ciuda aparențelor, numărul de locuitori din zona rurală, ocupați în activitățile de acest tip, e nesemnificativ. În realitate, aceste activități sunt o parte componentă a unei piețe a muncii neoficiale în spațiul rural. Totuși, venitul care poate fi obținut din aceste surse acoperă doar necesarul pentru subzistență, existând nevoia acută de dezvoltare a acestor activități care pot contribui la dezvoltarea economiei rurale, în ansamblul ei. Sectorul micii industrii artisanale, dezvoltat în perioada comunistă sub forma cooperăției, a înregistrat o scădere majoră după anul 1989. Întreprinderile comerciale sunt concentrate în Nord-Est și Sud, și în proporția cea mai mică în Vest. Pe regiuni, există mari disparități care sunt și mai accentuate între județe și comune.

D.2.9. TURISM

Sectorul turistic în anul 2005, comparativ cu anul 1998, a înregistrat o creștere a numărului structurilor de cazare (+35,4%), a nivelului capacității de cazare (+0,95%) și

numărul locurilor de cazare în pensiunile turistice a ajuns la 22.061 în anul 2005, dintre care 50,5% în spațiul rural.

Dezvoltarea turismului rural în pensiuni depinde de caracteristicile specifice ale fiecărei regiuni, folclor, regiuni etnografice și produse agricole.

Turismul specific pentru Bucovina (Nord - Est) este cel religios, în Maramureș (Nord - Vest), turismul arhitectural și etnografic, în Transilvania (Centru) - turismul recreațional și cultural, arta culinară și a vinului, iar la poalele Munților Carpați se practică pescuitul.

Turismul rural și agro-turismul sunt activități generatoare de venituri alternative, ceea ce oferă posibilități de dezvoltare a spațiului rural, datorită peisajelor unice, ariilor semi-naturale vaste, ospitalității locuitorilor din mediul rural. Conservarea tradițiilor, culturii, a specialităților culinare și a băuturilor precum și diversitatea resurselor turistice rurale oferă potențial pentru dezvoltarea acestui sector.

Este necesar un proces de modernizare, dezvoltare și inovare pentru turismul românesc, precum și de creare de servicii turistice moderne și competitive. Sectorul este afectat de lipsa organizării, promovării și diseminării informațiilor precum centrele turistice ce activează la nivel local.

O componentă importantă a vieții satului este cultura, domeniu care poate contribui în mod specific la creșterea gradului de atractivitate a satului pentru populația tânără. Mijloacele prin care se transmite cultura în mediul rural sunt: căminele și alte așezăminte culturale, bibliotecile, cinematografele, radioul, televiziunea și internetul.

În ultimii 10-15 ani s-a putut constata o continuă degradare a mediului cultural al României pe fondul reducerii sprijinului financiar acordat domeniului, atât din partea bugetului public, cât și din partea finanțatorilor privați. Această situație a căpătat aspecte alarmante în multe zone rurale, unde majoritatea căminelor culturale, a caselor de cultură și a altor așezăminte culturale și-au încetat activitatea sau servesc altor destinații.

Situația bibliotecilor este caracterizată și ea de o tendință descendentă, mai mult sau mai puțin asemănătoare cu a altor domenii din viața culturală a satelor, și cu toate că în anul 2005 se înregistrau un număr de 8.239 de biblioteci, doar o mică parte desfășurau activități specifice.

Manifestarea identității culturale, a tradițiilor și a obiceiurilor este influențată de regiune, care reprezintă mai mult decât o locație geografică. Date fiind acestea, menținerea identității culturale trebuie să includă câțiva factori, cum ar fi educația și consumatorii de cultură. În acest sens, protejarea moștenirii rurale este extrem de importantă în ceea ce privește dezvoltarea turismului rural, ca modalitate de promovare a satelor românești, cu un efect pozitiv asupra atragerii turiștilor, dar și asupra populației locale.

D.2.10 DRUMURI

În mediul rural, drumurile constituie ruta de transport cea mai importantă, dar dezvoltarea acestora și a traficului este încă departe de a îndeplini standardele europene. Doar jumătate dintre comune au acces direct la rețeaua de drumuri iar din acest motiv se poate spune că rețeaua de drumuri actuală deservește doar 3/5 din totalul populației rurale. Mai mult de 25% dintre comune nu pot utiliza drumurile în perioadele cu precipitații.

În 2005, drumurile publice în România acopereau o suprafață de 79 904 km, iar dintre acestea 80% reprezentau drumuri județene și drumuri comunale. Lucrările efectuate în ultimii ani s-au concentrat în special pe reparații și modernizări ale rețelei de drumuri naționale. Resursele financiare limitate au făcut ca drumurile județene și comunale să fie serios neglijate, iar calitatea și gradul lor de utilizare au scăzut dramatic. Doar 10,6% din drumurile județene și drumurile comunale au fost modernizate, dintre care 30,7% au fost acoperite cu îmbrăcăminte ușoară rutieră. Drumurile comunale nu sunt, în general,

adecvate utilizării în scopuri de afaceri.

Alte dificultăți în mediul rural sunt accesarea serviciilor medicale și educaționale, accesul populației rurale la educația de bază și la serviciile de sănătate este împiedicat de serviciile de transport deficitare, cu un impact negativ asupra fluxului urban - rural al medicilor și profesorilor.

D.2.11 ALIMENTARE CU APĂ POTABILĂ

Asigurarea unei rețele de apă potabilă curentă reprezintă o altă problemă majoră ce condiționează calitatea vieții și dezvoltarea activităților economice în spațiul rural. Doar 33% dintre locuitorii mediului rural (3,4 milioane de locuitori) au acces la rețeaua publică de apă, iar în ceea ce privește rețeaua de apă caldă situația este mult mai critică. (MMDD 2004). Dat fiind acest lucru, majoritatea gospodăriilor (70%), folosesc fântânile pentru consumul de apă.

În 2003, 43,6% din lungimea totală a rețelelor de alimentare cu apă potabilă se afla în zonele rurale, iar 56,4% în zonele urbane.

D.2.12 REȚEAUA PUBLICĂ DE CANALIZARE

Rețeaua publică de canalizare este încă într-o fază incipientă în mediul rural, la sfârșitul anului 2004, 373 de comune (10% din totalul populației rurale) beneficiau de o rețea de canalizare. Diferențele dintre zonele urbane și cele rurale sunt foarte mari în ceea ce privește infrastructura de canalizare. În 2003, 93,2% din lungimea conductelor traversa orașele și doar 6,8% satele.

D.2.13 ENERGIA TERMICĂ

Deși energia termică este foarte puțin folosită în mediul rural - doar 0,5% din totalul energiei termice este distribuită în aceste zone, comparativ cu zonele urbane unde procentul este de 58%.

D.2.14 ACCESUL LA INTERNET

Accesul la internet este slab dezvoltat în mediul rural și se limitează, în general, la unele instituții publice. Infrastructura de conexiune la internet în bandă largă (broadband) este o problemă interdependentă de infrastructură de bază din spațiul rural.

D.2.15 EDUCAȚIE ȘI FORMARE

Nivelul scăzut de instruire se reflectă în calitatea forței de muncă din mediul rural, fiind un factor restrictiv pentru dezvoltarea economică din această zonă. Diversificarea activităților economice nu este susținută de un potențial de lucrători cu formare sau experiență specifică diverselor tipuri de meserii.

Instituțiile de învățământ din spațiul rural, reprezentate în marea lor majoritate de unitățile primare și gimnaziale, sunt slab dotate în ceea ce privește materialul tehnic și didactic. Tehnologia IT este rar întâlnită în cadrul școlilor din spațiul rural iar echipamentul necesar formării profesionale sau pentru ucenici este învechit sau lipsește. În general, calitatea educației în spațiul rural este mai scăzută decât în orașe, din cauza dificultăților de a atrage personal didactic calificat și a problemelor de finanțare.

În concluzie, situația actuală serviciilor și infrastructurii afectează puternic calitatea vieții în spațiul rural și constituie o piedică pentru dezvoltarea activităților economice.

D.2.16 STRATEGIA DE DEZVOLTARE RURALĂ

Pornind de la analiza situației actuale a zonelor rurale, a fost elaborat Planul Național Strategic (PNS) pentru Dezvoltare Rurală al României, aferent perioadei 2007-2013.

Planul Național Strategic definește următoarele obiective generale pentru perioada 2007 - 2013:

- Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentar și forestier;
- Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural;
- Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale;
- Demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare locală (LEADER).

Obiectivele specifice aferente acestor linii directe sunt definite mai jos:

- Creșterea competitivității sectoarelor agro-alimentar și forestier
- Îmbunătățirea competențelor fermierilor și persoanelor care își desfășoară activitatea în sectoarele agro-alimentar și forestier, care să permită un management mai bun al exploatațiilor agricole și forestiere
 - Îmbunătățirea competitivității fermelor comerciale și de semisubzistență cu respectarea principiilor dezvoltării durabile
 - Restructurarea și modernizarea sectoarelor de procesare și comercializare a produselor agricole și silvice cu respectarea principiilor dezvoltării durabile
 - Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural;
 - Să contribuie la utilizarea continuă a terenurilor agricole din zonele defavorizate
 - Conservarea și îmbunătățirea stării resurselor naturale și a habitatelor
 - Promovarea managementului durabil al terenurilor forestiere
 - Îmbunătățirea calității vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale;
 - Menținerea și dezvoltarea durabilă a activităților economice care vizează creșterea numărului de locuri de muncă
 - Dezvoltarea abilităților și stimularea conștientizării actorilor locali cu privire la importanța guvernării locale
 - Creșterea atractivității zonelor rurale
 - Demararea și funcționarea inițiativelor de dezvoltare locală (LEADER).
 - Promovarea potențialului endogen al teritoriilor
 - Îmbunătățirea guvernantei locale

E. DESCRIEREA SITUAȚIEI ACTUALE

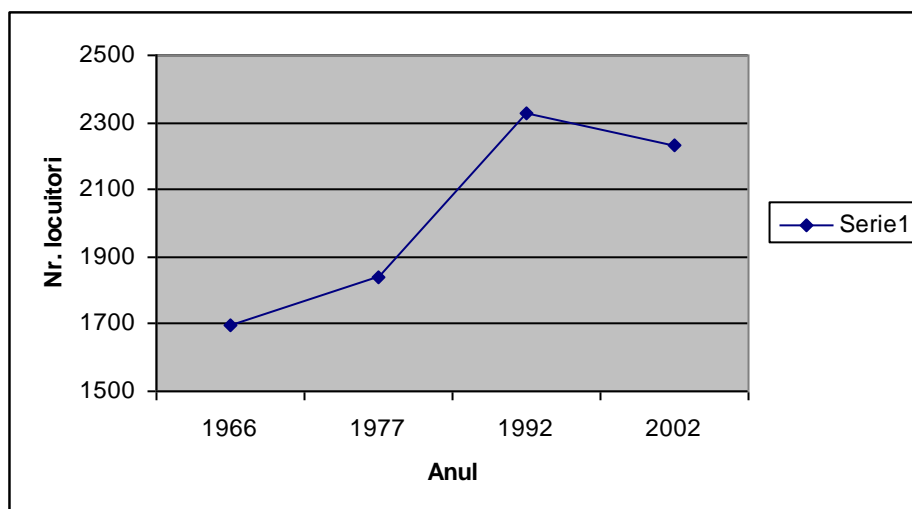
E.1. POPULAȚIA

Populația comunei Răstolița număra 2.230 de locuitori la recensământul din anul 2002. Dacă analizăm numărul locuitorilor înregistrați la recensămintele anterioare, se poate observa că s-a înregistrat o creștere până în anul 1992, iar după aceasta a avut loc o scădere a numărului populației.

Tabel nr. 1 - Număr locuitori la recensămintele anterioare

ANUL	NUMĂR LOCUITORI
1966	1.697
1977	1.842
1992	2.325
2002	2.230

Figura nr. 1 - Număr locuitori la recensămintele anterioare

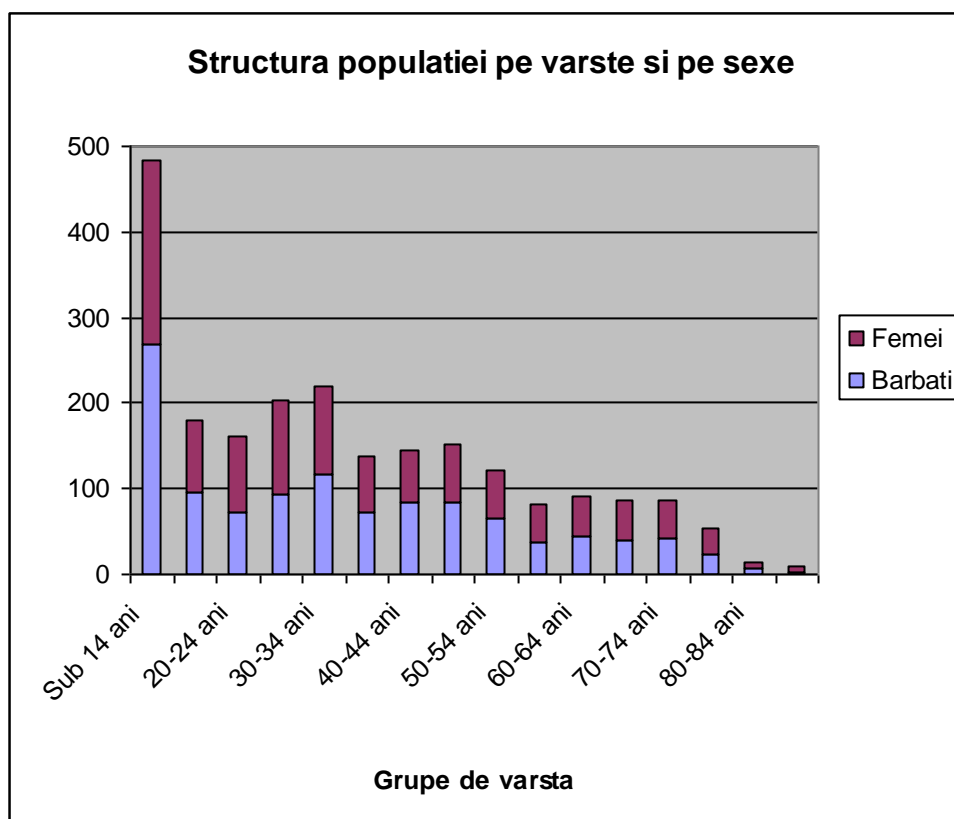

Densitatea generală a populației în această comună este de 8,38 de locuitori pe kmp, calculată ca raport între totalul populației și suprafața cadastrală a comunei (26.598 ha).

Densitatea agrară² este de aproximativ 0,38 loc./ha.

Populația este alcătuită din 1.146 de persoane de sex masculin și 1.084 de persoane de sex feminin, rezultând un raport de masculinitate general de 105,72 de bărbați la 100 femei. La populația cu vârsta de până la 14 de ani, raportul de masculinitate este de 124,65 băieți la 100 fete, în timp ce la populația de peste 80 de ani, raportul este de 60 de persoane de sex masculin la 100 de persoane de sex feminin. Astfel, dacă la naștere raportul de masculinitate este supraunitar, din cauza supramortalității masculine valorile raportului se diminuează ajungând subunitare la vârsta de 45-49 de ani, așa cum se poate observa în figura de mai jos.

Figura nr. 2 - Structura populației pe vârste și sexe - 2002

Structura populației din Răstolița pe vârste și pe sexe se prezintă astfel:

Tabel nr. 2 - Structura pe sexe și vârstă a populației - 2002

VÂRSTA/SEX	B	%	F	%	TOTAL	%
Sub 14 ani	268	12,02	215	9,64	483	21,66
15-19 ani	95	4,26	85	3,81	180	8,07

² DENSITATEA AGRARĂ = $\frac{nr.loc}{supraf.agricola}$

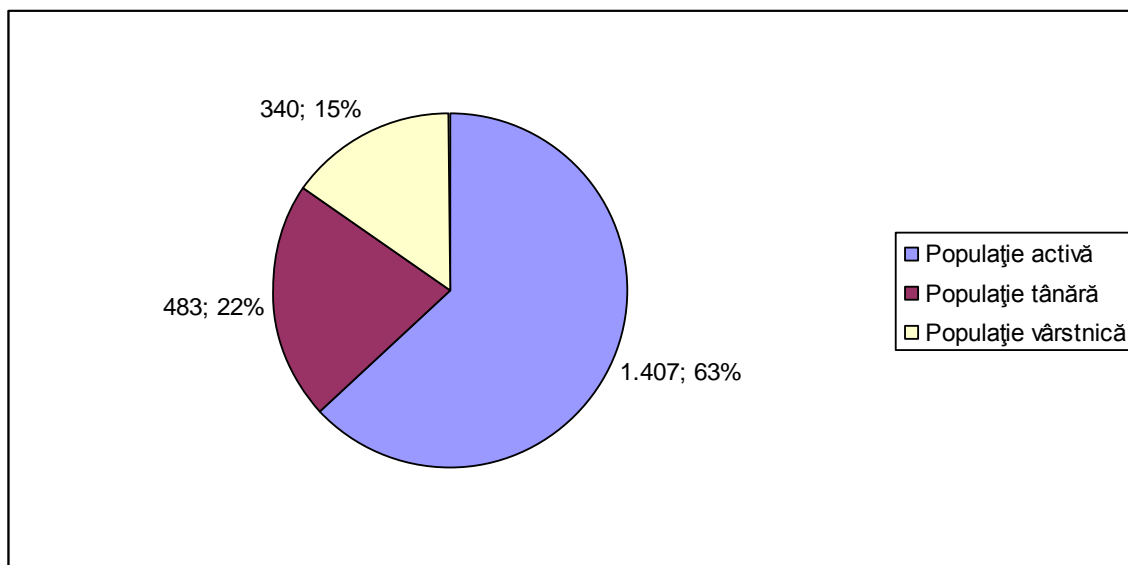
20-24 ani	72	3,23	90	4,04	162	7,26
25-29 ani	94	4,22	110	4,93	204	9,15
30-34 ani	116	5,20	103	4,62	219	9,82
35-39 ani	72	3,23	67	3,00	139	6,23
40-44 ani	85	3,81	61	2,74	146	6,55
45-49 ani	83	3,72	70	3,14	153	6,86
50-54 ani	65	2,91	57	2,56	122	5,47
55-59 ani	38	1,70	44	1,97	82	3,68
60-64 ani	44	1,97	46	2,06	90	4,04
65-69 ani	40	1,79	46	2,06	86	3,86
70-74 ani	41	1,84	45	2,02	86	3,86
75-79 ani	24	1,08	30	1,35	54	2,42
80-84 ani	7	0,31	8	0,36	15	0,67
85 - peste 85 ani	2	0,09	7	0,31	9	0,40
TOTAL	1.146	51,39	1.084	48,61	2.230	100,00

Populația comunei este alcătuită din 483 persoane cu vârsta cuprinsă între 0-14 ani (populația tânără), 1.407 locuitori cu vârstă cuprinsă între 15 - 59 ani și 340 vârstnici (cu vârsta de peste 60 de ani).

Tabel nr. 3 - Populația activă – populația inactivă -2002

	TOTAL	%	NR. BĂRBAȚI	%	NR. FEMEI	%
Populație tânără	483	21,66	268	12,02	215	9,64
Populație activă	1.407	63,09	720	32,29	687	30,81
Populație vârstnică	340	15,25	158	7,09	182	8,16
Populație inactivă	823	36,91	426	19,10	397	17,80

Figura nr. 3 - Populația activă – populația inactivă - 2002

Analizând figura nr.3 putem observa că populația activă reprezintă 63% (1.407 de persoane) din totalul locuitorilor prin urmare raportul de dependență era de 58,49 de persoane inactice la 100 de persoane active.

În anul 1992 în comuna Răstolița structura populației se prezenta astfel:

Tabel nr. 4 - Structura pe sexe și vârstă a populației - 1992

VĂRSTA/SEX	TOTAL	%
Sub 14 ani	640	27,52
15-19 ani	221	9,50
20-29 ani	334	14,36
30-39 ani	343	14,75
40-49 ani	265	11,39
50-59 ani	209	8,98
Peste 60 ani	313	13,46
TOTAL	2.325	100,00

Populația comunei în anul 1992 era alcătuită din 640 de persoane cu vârsta cuprinsă între 0-14 ani (populația tânără), 1.372 persoane cu vârstă cuprinsă între anii 15-59 ani și 313 vârstnici (cu vârsta de peste 60 de ani).

Tabel nr. 5 - Populația activă – populația inactivă - 1992

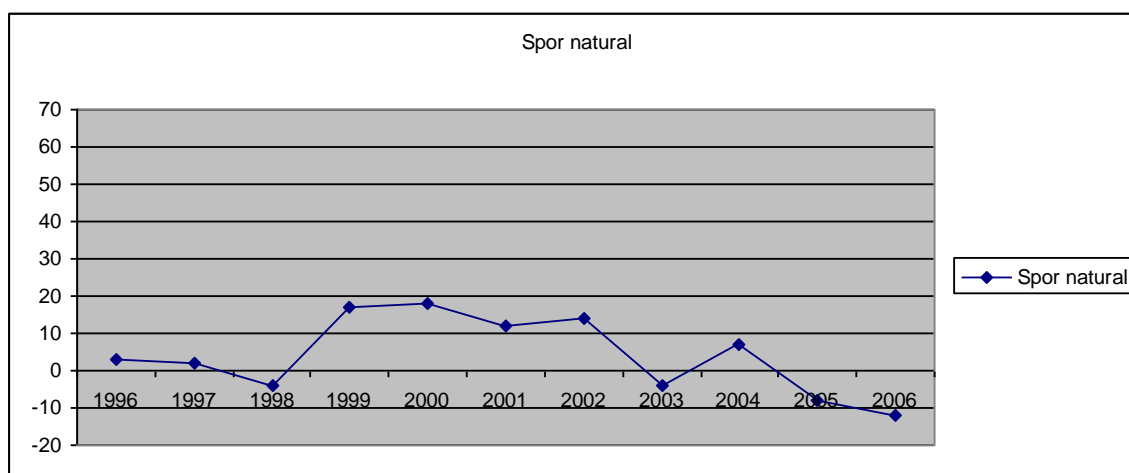
	TOTAL	%
Populație tânără	640	27,52
Populație activă	1.372	59
Populație vârstnică	313	13,46
Populație inactivă	953	40,98

Din tabelul de mai sus rezultă că populația activă reprezintă 59% (1.372 de persoane) din totalul locuitorilor prin urmare, raportul de dependență în anul 1992 a fost 69,46 de persoane inactivă la 100 de persoane active.

Comparând cu valorile din anul 2002, putem observa că în curs de 10 ani raportul de dependență a scăzut cu 10,97, acesta reprezentând un punct forte pentru creșterea economică a comunei și implicit a creșterii nivelului de trai al locuitorilor.

În graficul de mai jos, se poate observa evoluția sporului natural

Figura nr.4 - Sporul natural 1996 - 2006

Tabel nr. 6 - Sporul natural 1996 - 2006

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Nr. nașteri	29	35	29	38	35	27	36	14	25	16	8
Nr. decese	26	33	33	21	17	15	22	18	18	24	20
Spor natural	3	2	-4	17	18	12	14	-4	7	-8	-12

Deși în perioada 1999 - 2002 s-a înregistrat un spor natural pozitiv, acesta a devenit negativ în ultimii patru ani, diferența cea mai mare dintre numărul nou-născuților și cel al decedaților fiind în 2006.

În decurs de 10 ani au plecat definitiv din comuna Răstolița 20 de persoane și s-au mutat în comună 8 persoane, deci din punct de vedere al migrației, localitatea a înregistrat un flux negativ al populației, numărul celor veniți fiind mai mic decât cel al celor care au părăsit definitiv comunitatea. Trebuie menționat că datele oficiale nu reflectă cu exactitate decât migrația definitivă a populației, iar pe lângă cei înregistrați există o mulțime de localnici care părăsesc comuna temporar pentru muncă sau studii pentru o perioadă care variază de la câteva luni la câțiva ani.

E.2. Forța de muncă

Raportul de dependență nu reflectă rata de dependență economică. Astfel din totalul locuitorilor (2.230), în anul 2002, 544 persoane activau în diferitele ramuri ale economiei.

Tabel nr. 7 - Populație ocupată în 2002 pe activități ale economiei

POPULAȚIE OCUPATĂ ÎN 2002 PE ACTIVITĂȚI ALE ECONOMIEI				
Nr. crt.	Activități ale economiei	Nr. bărbați	Nr. femei	Ambele sexe
1.	Agricultură	9	6	15
2.	Silvicultură, exploatare forestieră și economia vânatului	45	3	48
3.	Pescuit și piscicultură	0	0	0
4.	Industria extractivă	2	0	2
5.	Industria prelucrătoare	70	16	86
6.	Energie electrică și termică, gaze și apă	3	1	4

7.	Construcții	170	36	206
8.	Comerț	16	31	47
9.	Hoteluri și restaurante	1	16	17
10.	Transport și depozitare	34	6	40
11.	Poștă și telecomunicații	1	5	6
12.	Activități financiare, bancare și de asigurări	0	1	1
13.	Tranzacții imobiliare, închirieri și activități de servicii prestate în principal întreprinderilor	2	1	3
14.	Administrație publică	19	8	27
15.	Învățământ	5	22	27
16.	Sănătate și asistență socială	1	10	11
17.	Alte activități de servicii colective, sociale și personale	3	0	3
18.	Activități ale personalului angajat în gospodării personale	0	1	1
19.	Activități ale organizațiilor și organismelor extrateritoriale	0	0	0
	Total	381	163	544

Din totalul populației active (1.407 persoane) 38,66% era ocupată. Agricultură nu reprezintă ocupația de bază a locuitorilor, acesta desfășurându-se doar pentru consumul propriu. Comuna deține un fond forestier semnificativ, iar ocupația de bază a locuitorilor este tăierea de lemne. Bărbații lucrează în pădure la tăieri de copaci, la replantări și la igienizarea versanților. Această activitatea, însă nu se desfășoară cu forme legale, prin urmare datele oficiale nu reflectă numărul real al persoanelor ocupate.

Conform datelor statistice din anul 2002, majoritatea persoanelor angajate activau în domeniul construcțiilor, fiind urmași de categoria celor angajați în industria prelucrătoare și în domeniul silviculturii și a exploatarei forestiere.

Din tabelul nr.7 se poate observa că femeile activează în majoritatea domeniilor, exceptând pescuitul și piscicultura, industria extractivă și serviciile colective, sociale și personale.

Tabel nr. 8 - Populația ocupată după statutul profesional – 2002

POPULAȚIA OCUPATĂ DUPĂ STATUTUL PROFESIONAL - 2002				
Nr. crt.	Statutul profesional	Nr. bărbați	Nr. femei	Ambele sexe
1.	Salariat	355	152	507

2.	Patron, întreprinzător privat	7	6	13
3.	Lucrător pe cont propriu	18	1	19
4.	Membri al unei societăți agricole / cooperatiste	0	0	0
5.	lucrător familial în gospodăria proprie	1	3	4
6.	Altă situație	0	1	1

Din totalul populației ocupate (544 de persoane), majoritatea este formată din salariați (507 persoane), ceilalți fiind întreprinzători privați sau lucrători pe cont propriu. Persoanele de sex feminin sunt în proporție de 29,96% conform statutului profesional pe care îl dețin.

Tabel nr. 9 - Populația de 10 ani și peste, după nivelul școlii absolvite - 2002

POPULAȚIA DE 10 ANI SI PESTE, DUPA NIVELUL SCOLII ABSOLVITE - 2002				
Nr. crt.	Nivelul școlii absolvite	Nr. bărbați	Nr. femei	Ambele sexe
1.	Învățământ superior de lungă durată	24	11	35
2.	Învățământ superior de scurtă durată	2	2	4
3.	Învățământ postliceal și de maiștri	27	12	39
4.	Învățământ liceal	112	171	283
5.	Învățământ profesional și de ucenici	273	87	360
6.	Învățământ gimnazial	322	416	738
7.	Învățământ primar	172	215	387
8.	Învățământ fără școala absolvită	44	49	93
9.	Nedeclarat	0	0	0
	Total	976	963	1.939

Tabel nr. 10 - Populația de 6 ani și peste, după nivelul instituției de învățământ pe care o urmează - 2002

NR. CRT.	NIVELUL INSTITUȚIEI DE ÎNVĂȚĂMÂNT	NR. BĂRBAȚI	NR. FEMEI	AMBELE SEXE
1.	Învățământ superior de lungă durată	7	9	16

2.	Învățământ superior de scurtă durată	0	0	0
3.	Învățământ postliceal și de maiștri	11	6	17
4.	Învățământ liceal	36	41	77
5.	Învățământ profesional și de ucenici	20	9	29
6.	Învățământ gimnazial	77	86	163
7.	Învățământ primar	69	50	119
8.	Învățământ fără școala absolvită	0	0	0
9.	Nedeclarat	0	0	0
	Total	77	201	421

Se poate observa o diferență semnificativă între populația care a absolvit deja diverse forme de învățământ și cea care este în curs de absolvire (conform datelor statistice de la recensământul din anul 2002). Dacă numărul celor care au absolvit deja o formă de învățământ este de 1.939 (976 persoane de sex masculin și 963 de sex feminin), numărul celor care se află în curs de absolvire este de 421 (77 persoane de sex masculin și 201 de sex feminin). Din totalul persoanelor care au absolvit o formă de învățământ (1.939 de persoane) 2,01% au studii superioare.

E.3 DEZVOLTAREA REA ECONOMICĂ A COMUNEI**E.3.1. AGRICULTURA**

Suprafața:

- Totală 26.598 ha
- Agricolă 5.652 ha
- Din care:
- Arabil: 50 ha
- Vii+livezi: 0 ha
- Pășuni: 5.032 ha
- Fânețe: 570 ha
- Păduri: 20.364 ha
- Intravilan: 127 ha
- Neproductive :455 ha

Suprafața totală a comunei este de 26.598 ha. Din aceasta, suprafața agricolă ocupă 5.652 ha(21,25%), pădurea 20.364 ha(76,56%), intravilanul 127 ha(0,48%) și neproductivul 455 ha(1,71%). Suprafața agricolă este de 5.652 ha, din care teren arabil 50 ha(0,9% din suprafața agricolă), pășune 5.032 ha(89 %) și fânețe 570 ha(10 %).

Suprafața agricolă(terenurile agricole și fânețele) a comunei se împarte astfel :

Tabel nr. 11 - Suprafața terenurilor agricole

SATUL	SUPRAFAȚA HA
Andreneaș	67,45
Borzia	23,93
Iod	39,21
Gălăoaia	45,07
Răstolița	386

a) Producția vegetală

Tabel nr. 12 - Structura culturilor agricole

Cultura	SUPRAFAȚA			PRODUȚIILE MEDII OBȚINUTE KG/HA		
	2005	2006	2007	2005	2006	2007
Porumb boabe	15	20	20	3.730	3.000	3.350
Cartof	25	25	25	14.000	7.500	14.400
Legume	5	5	5	7.000	7.000	7.000
Necultivat	0	0	0			

Structura culturilor agricole este specifică zonei de munte, unde pentru cerealele de toamnă nu sunt condiții climatice favorabile. Ponderea cea mai mare o are cartoful care a fost cultivat pe o suprafață de 25 ha(50 % din terenurile agricole), cu producții slabe în anii 2005, 2007, și foarte slabe în anul 2006. A doua cultură, ca pondere, este porumbul, cultivat pe o suprafață de 20 ha(40 % din terenurile agricole), cu producții asemănătoare nivelului național, excepție făcând anul 2007, când producția a fost aproape dublă față de nivelul național. Pe 5 ha se cultivă legume pentru autoconsum.

În comuna Răstolița nu există nici o societate comercială cu profil agricol, terenurile agricole fiind lucrate de către exploatațiile cu profil mixt. Numărul acestora este de 353, din care 330 administrează între 1-5 ha, iar 23 între 5-10 ha. Datorită ponderii ridicate a exploatațiilor mici, terenurile utilizate pentru producția agricolă nu permit o exploatare eficientă.

Terenurile arabile se află în proporție de 100% în proprietate privată.

Din suprafața totală de 20.364 ha pădure 2.243 ha se află în proprietate privată, 3.339 ha aparțin comunei, 219 ha composesoratorilor și 14.563 ha ocolului silvic.

Proprietar majoritar asupra pășunilor este Primăria comunei Răstolița, care deține 4.935 ha din totalul de 5.032 ha, iar 97 ha se află în proprietate privată.

Dat fiind faptul că localitatea este situată în zona montană, exploatațiile produc pentru autoconsum, iar în cazul în care acestea nu sunt suficiente, achiziționează cereale pentru animale din piețele apropiate sau fac schimb de material lemnos pe produse agricole.

Dotări agricole (situația anului 2007):

Tabel nr. 13 - Dotări agricole

DOTĂRI AGRICOLE	PERSOANE FIZICE	PERSOANE JURIDICE	TOTAL
Tractoare . - până la 45 Cp	1	0	1
- 46-65 Cp	0	0	0
- Peste 65 Cp	0	0	0
Motocultoare	0	0	0
Motocositoare	10	0	10
Pluguri pentru tractor	1	0	1
Pluguri cu tracțiune animală	15	0	15
Cultivatoare	0	0	0
Grape cu tracțiune mecanică	0	0	0
Combinatoare	0	0	0
Semănători cu tracțiune mecanică	0	0	0
Semănători cu tracțiune animală	3	0	3
Mașini pentru plantat cartofi	0	0	0
Mașini pentru împrăștiat îngrășăminte	0	0	0
Mașini de stropit și prăfuit cu tracțiune mecanică	0	0	0

Mașini de erbicidat	0	0	0
Combine autopropulsate pentru recoltat:	0	0	
- cereale păioase	0	0	0
- porumb	0	0	0
- furaje	0	0	0
Batoze pentru cereale	0	0	0
Mașini pentru recoltat cartofi	0	0	0
Cositori cu tracțiune mecanică	1	0	0
Remorci pentru tractor	0	0	0
Autovehicule pentru transport mărfuri	0	0	0
Care și căruțe	25	0	0
Motopompe pentru irigat	0	0	0
Instalații pentru muls mecanic	1	0	1
Instalații pentru prepararea furajelor	0	0	0
Instalații pentru evacuarea dejecțiilor	0	0	
Instalații/cazan pentru fabricat țuică	2	0	2
Alte utilaje agricole	0	0	0

Din cauza faptului că suprafața de teren arabil a comunei este mică, dotările mecanice sunt puține. Există un tractor de 45 cai putere căruia îi revine 50 ha de teren arabil și este dotat cu plug, cu grapă cu tracțiune mecanică, remorcă și cu o cositoare mecanică. Mai există 10 cositoare autopropulsabile, pentru producerea fânului. Deși una dintre ocupațiile de bază a locuitorilor comunei este creșterea animalelor, o singură gospodărie deține instalație pentru muls mecanic, ceea ce reflectă faptul că crescătorii de animale nu au condiții adaptate prevederilor comunitare.

a) Creșterea animalelor

Tabel nr. 14 - Specii de animale

	NUMĂRUL DE ANIMALE	RASA
Vaci	123	Bălțata românească
Bovine între 6 luni și 2 ani	30	Bălțata românească
Bovine sub 6 luni	15	Bălțata românească
Cabaline	35	Metis
Porcine	166	Marele Alb
Scroafe reproducție peste 50 kg	18	Marele Alb
Ovine	937	Țurcana
Caprine	173	
Măgari+catâri	0	

Animale de blană	0	
Găini ouătoare	3.800	
Familii de albine	0	
Păstrăvării	0	
Altele	0	

Trebuie remarcat faptul că întreaga zonă a comunei Răstolița oferă condiții propice creșterii animalelor. Majoritatea suprafeței de pășune este folosită de către ciobani, care dețin un număr total de 937 de ovine. Numărul bovinelor este de 168, iar încărcătura cu animale (taurine + ovine) este de 0,06 UVM/ha.

b) Situația pășunilor și a fânețelor

Deși comuna dispune de 5.032 ha de pășune, aceasta nu este folosită în totalitate. În trecut erau aduse animale din alte comune pentru păscut, dar din cauza faptului că s-a redus efectivul de animale, această activitate nu se mai practică.

În fiecare an pe o parte din pășune s-au efectuat acțiuni tehnice pe pajiști: lucrări de întreținere, fertilizări, defrișări, etc. Până la revoluție lucrările pe pajiști se făceau de către proprietarii de animale care prestau zile-muncă stabilite de către conducerea primăriei, în funcție de numărul de animale deținute. În prezent se încasează taxa pentru pășunat, din care se plătesc lucrările care se execută pe acestea. Din cauză că fondurile sunt insuficiente, nu se pot efectua lucrări de întreținere pe întreaga suprafață.

E.3.2. SILVICULTURA

Din totalul suprafeței de 26.598 hectare, fondul forestier ocupă 78,22 %, adică 20.807 ha, repartizat astfel:

- În proprietatea statului – 13.213 ha.
- Private persoane fizice – 595 ha.
- Private prin composesorate – 342 ha.
- În proprietatea bisericilor și școlilor – 408 ha.
- Private ale primăriei Răstolița – 4.339 ha.
- Private ale altor primării – 1.910 ha.

E.3.3. AFACERI ȘI TURISM

Numărul unităților economice

- Total-45
- De stat -7
- Particulare -38
- Din care asociative-0
- Mixte-0

În comuna Răstolița sunt în total 45 de unități economice, din care 38 sunt private iar 7 de stat.

Unități economice cu:

- Până la 10 lucrători-24
- Între 10-50 lucrători -18
- Între 50-100 lucrători -1
- Peste 100 lucrători -2

Valea Mureșului deține un potențial turistic remarcabil și foarte ușor accesibil. Localitățile situate în defileu oferă condiții prielnice pentru turiști, constituind de altfel puncte de plecare către numeroase trasee turistice. Aici poate fi practicat și pescuitul și vânătoarea. Pitorescul zonei și aceste posibilități au determinat mulți turiști de toate categoriile de vârstă să se recreeze aici la sfârșit de săptămână, mai ales în sezonul de vară.

Printre atracțiile turistice locale, pe lângă cele specifice turismului montan, se numără Parcul Național Călimani, Barajul, Biserica de lemn construită în anul 1784 – declarată monument istoric, monumente naturale precum și obiceiurile și tradițiile locale și gastronomia specifică acestei zone. În comuna Răstolița funcționează în prezent patru pensiuni care oferă 70 de locuri de cazare.

E.4. CONDIȚII DE MEDIU

E.4.1. CALITATEA APEI: RĂURI ȘI PĂRAIE CARE STRĂBAT COMUNA, GRADUL DE POLUARE

Cantitatea și calitatea resurselor de apă reprezintă un factor determinant, care condiționează dezvoltarea generală a economiei și a procesului de a menajare a teritoriului. Pentru gospodărirea și dezvoltarea durabilă a resurselor de apă vor trebui aplicate cu consecvență principiile formulate în Directiva Parlamentului și Consiliului Europei 60/2000/CE. Eforturile locale, prin intermediul Strategiei de Dezvoltare Durabilă, trebuie orientate spre aplicarea acestor principii generoase, dar și foarte necesare.

În ceea ce privește calitatea apelor care traversează comuna Răstolița, nu au fost semnalate poluări industriale, însă există riscul poluării apelor din cauza deversării necontrolate a apelor uzate din gospodării. Apele pâraielor se încadrează în categoria a II-a de calitate(bună).

E.4.2. CALITATEA SOLULUI: TIPURI DE SOLURI, GRADUL DE ERODARE A TERENULUI, SUPRAFAȚA FERTILĂ, SUPRAFAȚĂ DEFAVORIZATĂ PENTRU ACTIVITĂȚI AGRICOLE

În comuna Răstolița există terenuri degradate care necesită măsuri de combatere a fenomenului de eroziune. Majoritatea terenului din zonă este formată din munți de piatră și nu prezintă condiții pentru amenajarea terenurilor necesare cultivării viței de vie sau a pomilor fructiferi, care stabilizează dealurile.

Datorită modului de viață tradițional nu s-au semnalat efecte de poluare, totuși există pericolul degradării solurilor din cauza depozitării neorganizate a deșeurilor menajere nedegradabile.

E.4.3 CALITATEA AERULUI: ÎN FUNCȚIE DE AȘEZAREA GEOGRAFICĂ A COMUNEI (POZIȚIONAREA ACESTEIA FAȚĂ DE MARI POLUATORI)

În județul Mureș aerul atmosferic este influențat într-o măsură moderată de emisiile din activitățile economico-sociale. Sursele antropice de emisie în atmosferă cu potențial semnificativ sunt amplasate în Târgu Mureș și Târnăveni, în timp ce în zone precum Reghin, Sovata, Luduș, sursele de emisie antropice nu produc o poluare semnificativă.

Comuna nu reprezintă un risc din punct de vedere al poluării atmosferei. Pădurile din împrejurimi dețin un rol important în îmbunătățirea calității mediului ambiant.

În concluzie se poate afirma, că localitatea Răstolița nu este supusă poluării industriale, datorită așezării sale geografice, la 66 de km de Târgu Mureș, unde se află cel mai mare poluator al județului, și la 34 km de Reghin, unde emisiile antropice nu produc o poluare semnificativă. Deoarece traficul rutier pe raza comunei este de o intensitate medie, nu există nici pericolul poluării aerului din surse mobile.

E.4.4 GRADUL DE AFECTARE A COMUNEI DE CALAMITĂȚI NATURALE

În comuna Răstolița se poate vorbi de o frecvență anuală a inundațiilor, în special primăvara la topirea zăpezilor. Frecvența de producere a inundațiilor și amploarea lor a crescut continuu din cauza modificărilor climatice și inexistenței în unele zone a digurilor de protecție.

Ultimele inundații în comuna Răstolița au avut loc în vara anului 2007, când a fost inundat drumul Răstolița – Stânceni.

Pentru a reduce riscul producerii unor noi inundații Direcția Apelor Mureș a alocat fonduri pentru următoarele amenajări hidrografice: 5,14 km de dig și consolidarea malurilor pe o lungime de 1,68km pe porțiunea pâraielor Iod – Răstolița – Borzia.

E.4.5 ARII PROTEJATE

Cu o suprafață de 24.041 hectare, Parcul Național Călimani acoperă aproape în întregime masivul muntos Călimani, care este situat în partea nord-vestică a grupeii centrale a Carpaților Orientali, între cursul superior al Mureșului și Depresiunea Dornelor. Din punct de vedere administrativ, parcul se află pe teritoriul județelor Suceava, Mureș, Harghita și Bistrița-Năsăud.

Accesul în parc este facilitat de prezența unor drumuri și căi ferate importante, situate la

marginea acestuia. Astfel, din partea sudică se poate urca în masiv, pornind din localitățile Răstolița, Lunca Bradului, Ciobotani, Călimănel sau Toplița.

Aproximativ 76% din suprafața parcului este acoperită de pădure. Caracteristică acestei zone este vegetația lemnoasă de limită, respectiv amestecurile de molid, jneapăn și zâmbriu. Pe culmi se află pajiști întinse. Au fost identificate 236 de specii de nevertebrate, care trăiesc mai ales în sol, în pădurile de conifere. Tot aici se întâlnește o specie foarte rară în România și anume cocoșul de mesteacăn. Dintre mamifere, cele mai des întâlnite sunt: ursul, cerbul, mistrețul, căpriorul, lupul, jderul de copac și râsul.

Munții Călimani sunt printre cei mai puțin populați munți din România, dar și printre cei mai amenințați de intervenția omului, datorită fostei exploatare de sulf și a colectării meristemelor (vârfurilor) de creștere din jnepenisuri, cum a fost cazul lui *Pinus mugo*, de sub Negoiul Românesc, ce au produs și produc în continuare efecte dezastruase pentru mediu: avalanșe, dispariția izvoarelor de apă, distrugerea stratului fertil al solului, foarte subțire.

Activitățile permise în parc sunt pășunatul, iar din păduri se extrag cantități mici de lemn, fie pentru regenerarea arboretelor bătrâne, fie pentru îndepărtarea arborilor uscați sau a celor doborâți de vânt și zăpadă.

E5. ASPECTE ALE VIEȚII CULTURALE ȘI SOCIALE A COMUNITĂȚII

Un loc important în istoria comunei este deținut de biserica ortodoxă română, construită din lemn, care în prezent este monument istoric, din lemn și se află în mijlocul cimitirului.

Comuna Răstolița este satul natal al lui Antalffy Endre (1877- 1958), profesor orientalist, lingvist și muzicolog, care s-a făcut remarcat prin activitatea didactică desfășurată în liceele din Târgu Mureș și prin traduceri din poezia și proza orientală.

În a doua jumătate a secolului al XIX-lea, în Transilvania s-a format „Asociația pentru literatura română și cultura poporului român”. De la înființarea filialei din Reghin, comuna Răstolița a făcut parte din această organizație, având membri activi.

Scopul filialei din Reghin a fost răspândirea culturii în mijlocul sătenilor, iar pentru realizarea acestuia au fost organizate: șezători culturale, expoziții etnografice, conferințe, cursuri de alfabetizare, construirea de școli și cămine culturale, realizarea de biblioteci.

În perioada 1874 – 1918 datorită scăderii drastice a numărului populației, comuna nu s-a remarcat prin activități culturale semnificative.

În urma măsurilor privind reorganizarea întregii activități culturale naționale, în comuna Răstolița s-au pus bazele unui cămin cultural, a unui club muncitoresc, având săli de spectacole, club și biblioteci. În cadrul acestor instituții de cultură, pe lângă formațiile artistice, a funcționat și câte o bibliotecă, dotată cu un număr semnificativ de cărți și câte un cinematograf.

E.5.1. STRUCTURA POPULAȚIEI PE ETNII ȘI RELIGII

Din punct de vedere al structurii pe etnii, populația comunei Răstolița este relativ eterogenă, fiind compusă din 1.833 români, 385 maghiari (17,26%) și 10 romi (0,44%). Structura din punct de vedere al apartenenței la cultele religioase se prezintă în felul următor: 79,64% dintre locuitori (1.776 de persoane) sunt de religie ortodoxă, iar restul persoanelor de religie reformată (287 persoane), romano-catolică (99 persoane), unitariană (2 persoane) și de altă religie (50 persoane).

E.5.2. LOCUINȚE, STIL DE VIAȚĂ

Tradițional casele se construiau din lemn de brad sau frasin, rotund sau fasonat și erau acoperite cu șindrilă. Din cauza faptului că materialul lemnos a devenit tot mai scump, în prezent cea mai mare parte a caselor se construiesc din cărămidă și se acoperă cu țiglă. Tipul de gospodărie cel mai frecvent întâlnit în comuna Răstolița este cel având curtea deschisă în fața casei și mai cel care are curtea dublă: în față aflându-se bucătăria de vară, fântâna, grădina cu flori sau legume, iar în spate șura, cotețele și mijloacele de transport. Organizarea interioarelor tradiționale este caracteristică interioarelor românești din zona premontană, ieșind în evidență în primul rând acele elemente, care pe lângă utilitatea lor intrinsecă, prezentau și atributul unei rafinate realizări artistice: piesele de mobilier țărănesc, textilele de interior (covoare, țoale, carpete, fețe de pernă, ștergare, fețe de masă), ceramica și sculptura pe sticlă. Interiorul locuinței contemporane dobândește în ritm alert, elemente de proveniență urbană, îndeosebi în mobilier și aparatură de uz casnic. Pentru evaluarea nivelului de confort al locuințelor din mediul rural, Banca Mondială a utilizat ca indicatori numărul de locuințe racordate la: apă; energie electrică; tip de pereți (pământ, materiale durabile etc.); precum și distanța față de primul oraș; distanța față de primul oraș cu peste 30.000 de locuitori. La acestea, pentru cercetarea de față mai propunem pentru măsurarea confortului, ținând cont de documentele strategice europene și naționale de dezvoltare rurală racordarea la următoarele utilități:

- gaz metan;
- sistem de canalizare;
- rețeaua de cablu tv;
- rețeaua de telefonie fixă;
- accesul la rețelele de telefonie mobilă;
- internet.

Situația comunei se prezintă astfel:

Tabel nr. 15 - Situația locuințelor racordate – 2002

Nr. crt.	NR. TOTAL DE GOSPODĂRII	706	
	din care locuințe racordate la	Nr.	%
1.	Instalații de apă	426	60,33
2.	rețeaua de energie electrică	706	100
3.	rețeaua de gaz metan	0	0
4.	rețeaua de canalizare	317	44,90

5.	cablu TV	280	39,66
6.	rețeaua de telefonie fixă	225	31,86
7.	Internet	26	3,68
8.	construite din materiale durabile		0

Orașul cel mai apropiat de comună, la o distanță de 31 de kilometri este municipiul Toplița cu un număr de 15.880 locuitori. Municipiul Reghin se află la 34 km de comună și are 36.173 locuitori. Municipiul Târgu-Mureș, capitala de județ, în care se află instituțiile de interes județean este la o distanță de 66 km, accesul făcându-se facil fie pe DN 15, fie pe calea ferată.

Din totalul de 706 locuințe, 280 beneficiază de cablu tv (39,66%), iar 26(3,68%) dintre ele sunt conectate la internet.

Din analiza de mai sus reiese că locuitorii comunei Răstolița se bucură în mare parte de facilitățile lumii moderne, toate locuințele beneficiind de curent electric, 40% din locuințe având televiziune prin cablu și 31,86% beneficiază de telefonie fixă. Din punct de vedere al transportului și telecomunicațiilor, Răstolița este o comună accesibilă, fiind amplasată în apropierea a două municipii relativ mici, Toplița și Reghin, precum și a unui nod feroviar, Deda, care se află la o distanță de 9 km.

E.5.3 ȘCOLI

În cele 5 sate funcționează 3 școli și 3 grădinițe, unde învață în total 240 de copii, din care 98 sunt preșcolari. La aceste unități școlare predau 20 de cadre didactice, din care 17 sunt titulari și 3 sunt suplinitori calificați.

În satul **Răstolița** funcționează școala generală cu clasele I-VIII, care deservește 125 de elevi și o grădiniță cu 75 de preșcolari, care învață în 3 săli. Școala dispune de 11 săli de clasă, un laborator de informatică cu 15 calculatoare și conexiune la internet și un laborator de chimie- fizică. Biblioteca școlii dispune de 40.000 volume. Școala are o sală de sport cu dotare minimală. Există grupuri sanitare atât în interiorul școlii, cât și în curte. Apa curentă nu există încă, dar se previzionează că în aproximativ 2 luni se vor finaliza lucrările. Școala și grădinița beneficiază de loc de joacă amenajat în curte.

În satul **Borzia** funcționează o școala cu clasele I-IV, care deservește 6 elevi. Școala dispune de o sală de clasă, nu există laborator de informatică nici sală de sport.

La grădiniță învață 10 preșcolari într-o sală. Încălzirea se face în sobe cu lemne. Școala și grădinița vor fi închise după acest an școlar, iar elevii se vor deplasa la școala din satul Deda- Bistra (cel mai apropiat sat).

În satul **Iođ** funcționează școala generală cu clasele I-IV, unde sunt 5 elevi care urmează cursurile în limba maghiară și 6 elevi de limba română, iar aceștia învață în 2 săli de clasă. La grădiniță învață 13 preșcolari într-o sală.

Clădirea școlii nu a fost reabilitată și nu dispune de laborator de chimie-fizică, laborator de informatică, nici sală de sport. Grupurile sanitare se află în curte, apă curentă nu există, iar încălzirea se face cu sobă cu lemne.

În localitățile Andreenea și Gălăoia nu există școală și grădiniță.

Elevii au posibilitatea de continuare a studiilor la liceele și grupurile școlare din Toplița, care se află la 10 km de comună.

E.5.4 SERVICII MEDICALE

Pe raza comunei funcționează un dispensar medical, în satul reședință de comună, unde există 2 cabinete medicale de medicină generală și un cabinet stomatologic. În cadrul acestora activează 2 medici de medicină generală, 1 medic stomatolog și 2 asistente. Medicii de familie se deplasează în celelalte sate la cerere. Clădirea dispensarului necesită reparații capitale.

E.5.5 TRADIȚII, OBICEIURI, REPREZENTARE

Tunderea oilor

Primăvara, după topirea zăpezii se adună oile de la proprietari, formând turme de 400-500 de capete. La strânsul oilor se stabilește o zi de către ciobani în care se adună toți proprietarii oilor pentru tunderea manuală a acestora. După terminarea tunsului se face o masă comună, ciobanii sacrifică mieii, iar proprietarii de oi aduc băutura și pâine de casă. Păstorii pun așa-zisa masă care se întinde pe covorul de iarbă verde: urdă, caș, jintiță și alte produse lactate de stână.

După tunsul oilor, în ziua de duminică sau într-o zi de sărbătoare, se organizează **Măsura Oilor**, unde preotul satului oficiază o slujbă de binecuvântare, pentru a-i feri de vremurile grele precum și de alte pericole. După slujba de binecuvântare, toți proprietarii de oi, împreună cu preotul și ciobanii întind o masă cu mâncăruri tradiționale.

În prezent nu se mai păstrează obiceiul mulsului oilor pentru a stabili câtă brânză și urdă revine după o oaie, acest lucru fiind stabilit de comun acord, în funcție de numărul acestora. Proprietarii împreună cu ciobanii pregătesc turma, pe care o încarcă pe căruțe pentru a urca la munte în vederea pășunatului montan de vară. Stâna este compusă dintr-un adăpost provizoriu, unde se prepară cașul și se păstrează până la coborârea din munte. De obicei, la stână stă ciobanul care este de serviciu în aceeași zi și șeful de stână. Restul ciobanilor și slugile stau pe așa-zisele paturi ciobănești portabile, care se amplasează de jur împrejurul turmei pentru a asigura totodată și paza animalelor.

După **coborârea din munte** (14 octombrie, Vinerea mare) se stabilește între ciobani și proprietarii de oi taxa de pășune de toamnă, care, de obicei durează până la căderea primei zăpezi. După aceasta se trece la alesul oilor. Fiecare proprietar se duce la turmă cu o sticlă de țuică pe care o dă ciobanului ca semn de mulțumire pentru îngrijirea oilor.

În 2005, la inițiativa Instituției Prefectului județului Mureș a fost instituit **Festivalul Etnografic al Văii Mureșului**. Acesta are loc în luna iulie în satul reședință de comună. Programul festivalului cuprinde manifestări folclorice autentice autohtone, expoziții etnografice specifice zonei, organizarea de stâne turistice, demonstrații de măiestrie a meșteșugurilor, obiceiurilor și tradițiilor culinare, expoziții de animale, concerte de muzică populară și muzică folclorică autentică. Pe platou sunt amplasate pavilioane care reprezintă comunitățile participante la eveniment. În mijloc există o scenă mică dedicată exclusiv manifestărilor folclorice, la care se adaugă hanurile țărănești, unde se vor pot degusta preparate tradiționale. Pentru a păstra nota de autenticitate a satului transilvan, toate construcțiile și amenajările din satul alegoric respectă arhitectura etnografică arhaică.

Ziua Forestierului marchează vechi tradiții ale Văii Mureșului și este dedicată celor care exploatează neîncetat „aurul verde”.

E.5.6 PARTENERIATE PUBLIC+PRIVAT ÎN ISTORIA COMUNEI

Comuna Răstolița face parte din Asociația de Dezvoltare Intercomunitară a Văii Mureșului din România și are scopul de a pregăti și promova, la toate nivelurile, proiecte pentru dezvoltarea regională de interes comun pentru cele 10 comune asociate, în domeniile serviciilor sociale, de sănătate, transport, apă, apă uzată, mediu, și de a obține finanțări interne și externe necesare derulării acestora. Obiectivele Asociației sunt:

- întocmirea de studii, realizarea și implementarea de proiecte în domenii prioritare și de interes comun, la nivelul Regiunii 7;
- Culegerea propunerilor de proiecte, precum și a posibilităților de finanțare a acestora din domeniile de interes comun, precum și sistematizarea lor în concepția dezvoltării regionale și a susținerii inițiativei locale;
- Facilitarea colaborării, cooperării pentru realizarea, implementarea și finanțarea unor proiecte comune de investiții;
- Creșterea șanselor de absorbție a fondurilor structurale și de coeziune, de către membrii asociației (care fac parte din Regiunea 7 centru), precum și a altor fonduri destinate dezvoltării durabile regionale;

Comuna a încheiat un acord de asociere cu localitatea Depane din Belgia, iar schimburile de experiență se desfășoară la nivel cultural, economic și educațional.

F. Analiza SWOT

Analiza SWOT este un instrument de diagnoză a situației actuale, care oferă ocazia de a contabiliza aspectele pozitive și negative ale unei entități, raportate atât la procesele interne, cât și la mediul extern. SWOT este un acronim din limba engleză format din prima literă a patru cuvinte: Strengths – puncte tari, Weaknesses – puncte slabe, Opportunities – oportunități și Threats – amenințări. Prin inventarierea lor se poate alege o strategie de dezvoltare, care să valorifice punctele tari și oportunitățile, să combată punctele slabe și să prevină pericolele. Punctele forte descriu atributele pozitive, tangibile și intangibile, interne ale comunității. Acestea sunt sub controlul comunei și reflectă ce este bine în cadrul localității și ce resurse are.

Punctele slabe sunt factori care sunt sub controlul comunității și care împiedică atingerea unui nivel dezirabil al calității vieții.

Oportunitățile evaluează factorii atractivi externi care reprezintă atractivitate atât pentru eventuali investitori cât și pentru finanțatori.

Amenințările reprezintă factorii de risc, care nu se află sub controlul comunității și care pot fi de natură instituțională sau pot ține de producerea unor fenomene economico-sociale la nivel macro.

Analiza SWOT pentru o comunitate îmbină atât elemente obiective, care pot fi cuantificate, care țin de evoluție demografică, economică, stil de viață, cât și componente ale calității vieții care sunt subiective, acestea ținând mai mult de opinia și sistemul de valori al fiecărui individ. Astfel, în realizarea evaluării comunei Răstolița s-a ținut cont atât de datele statistice oficiale, cât și de opiniile locuitorilor culese prin intermediul unei anchete sociologice care a urmărit identificarea nevoilor. Trebuie amintit aici că întrebările din chestionar au fost deschise pentru a nu îngreuna în nici un fel exprimarea opiniilor respondenților, însă am intervenit în prelucrarea datelor, în cazul în care răspunsurile nu au fost la obiect (ex: referiri la preferințe politice).

F1. Puncte tari

- **Așezarea geografică favorabilă**

Localitatea se află la o distanță de 31 de km de municipiul Toplița și la 34 km de municipiul Reghin. Municipiul Târgu-Mureș, capitala de județ, în care se află instituțiile de interes județean este la o distanță de 66 km, accesul făcându-se facil fie pe DN 15, fie pe calea ferată. Acest lucru facilitează accesul locuitorilor comunei la diferitele servicii, crește mobilitatea populației și facilitează transportul de mărfuri.

- **Conservarea tradițiilor și obiceiurilor locale**

Organizarea diferitelor evenimente tradiționale precum Tunsul Oilor, Măsuratul Oilor, Ziua Forestierului, Festivalul Văii Mureșului, conduce la coeziune socială și consolidarea identității locale în cadrul comunității Răstolița. Conservarea tradițiilor, culturii, a specialităților culinare și a băuturilor precum și diversitatea resurselor turistice rurale oferă potențial pentru dezvoltarea sectorului turistic.

- **Asocierea cu comunele din împrejurimi în Asociația Văii Mureșului**

Faptul că localitatea face parte din această asociație reprezintă un beneficiu din perspectiva accesării fondurilor structurale și a realizării unor acțiuni comune, precum și înființarea unor servicii și utilități publice în parteneriat cu acestea.

- **Înfrățirea comunei cu localitatea Depane din Belgia**

Schimbările de experiență dintre cele două localități se desfășoară la nivel cultural, educațional și economic, iar nu este de neglijat faptul că localitatea Depane sprijină financiar dezvoltarea comunei.

- **Existența Parcului Național Călimani**

Existența traseelor marcate pe categorii de dificultate precum și pitorescul zonei oferă posibilitatea comunei de a exploata acest potențial pentru dezvoltarea diferitelor forme de turism.

- **Rețeaua hidrografică**

Mureșul, principalul colector de apă în întregul bazin al Transilvaniei, străbate teritoriul comunei pe o lungime de 18 kilometri, de la Panduri, în limită cu localitatea Lunca Bradului, unde pătrunde în comună și până în aval de Gălăoia, la Stărinoasa, unde părăsește comuna Răstolița.

- **Existența monumentelor istorice**

Existența monumentelor istorice oferă un punct în plus pentru dezvoltarea turismului prin posibilitatea valorificării acestora.

- **Fond forestier semnificativ**

Fondul forestier acoperă 78,22 % din totalul suprafeței ceea ce denotă faptul că masa lemnoasă se poate valorifica și reprezintă o oportunitate pentru dezvoltarea diferitelor fabrici de prelucrare a lemnului, precum și pentru colectarea produselor nelemnoase.

- **60,33 % din gospodăriile sunt dotate cu apă curentă și 45 % au sistem propriu de canalizare**

Aceste procente reflectă faptul că majoritatea locuințelor din comună prezintă un nivel ridicat de confort.

- **Zonă propice creșterii animalelor**

Zona prezintă toate condițiile necesare pentru creșterea animalelor, deține o suprafață semnificativă de pășuni, iar locuitorii comunei se ocupă în special de creșterea ovinelor. Pornind de la aceste premise, se poate afirma faptul că în comuna Răstolița există

oportunitatea înființării unor ferme zootehnice.

- Raport de masculinitate echilibrat

Raportul de masculinitate general este de 105,72 bărbați la 100 femei. La populația cu vârsta de până în 14 de ani, raportul de masculinitate este de 124,65 băieți la 100 de fete, în timp ce la populația de peste 80 de ani, raportul este de 60 de persoane de sex masculin la 100 de persoane de sex feminin.

- Calitatea bună a aerului

Comuna nu reprezintă un risc din punct de vedere al poluării atmosferei. Pădurile din împrejurimi dețin un rol important în îmbunătățirea calității mediului ambiant.

- Păstrarea activităților meșteșugărești și de artizanat

Oferă posibilitatea amenajării unor centre de meșteșuguri și a unui muzeu pentru expunerea produselor obținute, ceea ce poate veni ca o activitate complementară a turismului .

F2. Puncte slabe

- **Starea degradată a drumurilor**
Rețeaua inadecvată de drumuri reduce mobilitatea populației, disponibilitatea bunurilor de consum și a serviciilor, oportunitățile pentru angajare, funcțiile economice și sociale ale comunei
- **Lipsa calificării forței de muncă**
Reprezintă un element negativ în perspectiva înființării de către investitori externi a unităților economice, deoarece nu va exista forță de muncă locală calificată.
- **Lipsa unei baze sportive**
Scade atractivitatea localității pentru tineri, deoarece posibilitățile de petrecere a timpului liber sunt reduse, nu există spațiu adecvat și dotat pentru desfășurarea unor activități sau competiții sportive, iar locuitorii comunei nu sunt îndemnați către o viață activă.
- **Servicii de turism slab dezvoltate**
Pentru a promova comuna ca și punct de atracție turistică și pentru a putea valorifica potențialul turistic se necesită îmbunătățirea serviciilor turistice oferite.
- **Lipsa locurilor de muncă**
Lipsa locurilor de muncă este o problemă, mai ales în rândul femeilor, deoarece sectorul de servicii, unde acestea ar putea activa este slab dezvoltat. Majoritatea bărbaților din comună lucrează în pădure la tăieri de copaci, la replantări și la igienizare versanților, însă ei nu desfășoară această activitate cu forme legale, prin urmare nu beneficiază de facilitățile care le revin persoanelor angajate.
- **Infrastructură culturală deficitară**
Reduce posibilitatea locuitorilor de a organiza și participa la diferite manifestări culturale, iar pe termen lung duce la pierderea identității locale.
- **Starea deteriorată a clădirii bibliotecii**
Nu oferă condițiile necesare pentru depozitarea volumelor și nu dispune de o sală de lectură adecvată, prin urmare accesul populației la informație și cultură din aceste surse, este îngreunat.
- **Lipsa trotuarelor**
Faptul că trotuarele lipsesc îngreunează circulația pietonilor, mai ales în condiții meteorologice nefavorabile.
- **Infrastructură medicală deficitară**
Reduce accesul populației la serviciile medicale, deoarece aceștia trebuie să se deplaseze în localitățile din împrejurimi pentru a beneficia de servicii medicale de calitate.
- **Starea deteriorată a pășunilor**
Faptul că pășunile sunt deteriorate reprezintă un dezavantaj pentru activitățile zootehnice, deoarece acestea nu pot fi eficient valorificate din cauza valorii nutritive scăzute a furajelor.
- **Lipsa locurilor de parcare**
Reprezintă o problemă pentru fluiditatea circulației.
- **Lipsa P.U.G-ului reactualizat**
Actualul P.U.G.-ul a fost întocmit în anul 2000 și nu cuprinde toate zonele de intravilan, acest lucru fiind de o importanță crucială pentru dezvoltarea turismului, deoarece există necesitatea extinderii utilităților publice către zonele cu potențial

- turistic.
- Calitatea precară a iluminatului public
Scade confortul locuitorilor comunei.
 - Procentul scăzut al locuințelor racordate la internet(3,68%)
Înseamnă că accesul la informații din aceste surse a populației este redus.
 - Lipsa unei vidanaje care să golească fosele septice
Reprezintă un dezavantaj, deoarece locuitorii trebuie să le golească în locuri neautorizate, iar aceste activități dăunează grav calității mediului.

F3. Oportunități

- Dezvoltarea agroturismului;
- Înființarea unei fabrici de prelucrare a lemnului;
- Dezvoltarea serviciilor,
- Realizarea unui centru de colectare a fructelor de pădure, a ciupercilor și a plantelor medicinale;
- Înființarea microfermelor zootehnice;
- Amenajarea unei pârtii de schi precum și realizarea unei linii teleferice;
- Reabilitarea taberei școlare;

F4. Amenințări

- Poluarea apelor de suprafață datorită depozitării neorganizate a deșeurilor
În comuna Răstolița se poate observa ca o problemă majoră și o amenințare la calitatea mediului, prezența și gestionarea deșeurilor menajere și din producție: colectare, transport, tratare, valorificare și eliminare. Din cauza activităților de prelucrare a lemnului există mari cantități de rumeguș, depozitat fie pe malul râurilor, fie pe marginea drumului sau în grădinile proprietarilor de instalații de debitat material lemnos.

- Producerea de inundații
În comuna Răstolița se poate vorbi de o frecvență anuală a inundațiilor, în special primăvara la topirea zăpezilor. Frecvența de producere a inundațiilor și amploarea lor a crescut continuu din cauza modificărilor climatice și inexistenței în unele zone a digurilor de protecție.

- Schimbarea politicilor de dezvoltare rurală înainte de 2013
Acest fapt poate duce la anularea programelor care se previzionează că vor fi finanțate din fonduri obținute din surse comunitare.

G. Direcții strategice de dezvoltare a comunei Răstolița pentru perioada 2008-2013

În scopul dezvoltării comunei Răstolița se are în vedere o strategie pe termen mediu, pe o perioadă de 6 ani, cuprinsă în intervalul de timp 2008 - 2013, dorindu-se astfel suprapunerea peste perioada de programare stabilită de către Comisia Europeană. Strategia stabilește un obiectiv strategic și trasează 3 direcții majore de dezvoltare în sensul atingerii acestuia: infrastructura utilitară, creșterea competitivității economice, îmbunătățirea calității vieții. Pentru atingerea acestui obiectiv strategic s-au ierarhizat prioritățile de dezvoltare, au fost stabilite proiectele care trebuie realizate, beneficiarii vizați, rezultatele dorite, precum și indicatorii de măsurare.

În formularea obiectivului strategic pentru comuna Răstolița s-a avut în vedere complementaritatea dintre obiectivele politicii agricole și de dezvoltare rurală ale UE, României și județului Mureș, dar și a specificității comunei Răstolița, urmărind în același timp identificarea posibilităților de accesare a fondurilor europene destinate dezvoltării agriculturii românești, creșterea competitivității sectorului agricol și dezvoltarea afacerilor în perioada post aderare.

Fondurile acordate vor fi destinate investițiilor pentru creșterea competitivității sectorului agricol și forestier, gospodăririi terenurilor agricole și forestiere, îmbunătățirii calității vieții în mediul rural, și susținerii mecanismelor de piață, toate acestea având ca obiectiv strategic eliminarea discrepanțelor dintre zonele dezvoltate și cele mai puțin dezvoltate ale țărilor membre ale Uniunii Europene.

În comuna Răstolița se va urmări remedierea unor puncte slabe prin valorificarea diferitelor oportunități. Se prevede că dezvoltarea infrastructurii utilitare va duce la îmbunătățirea serviciilor actuale în turism și crearea de noi servicii turistice, prin urmare vor fi create noi locuri de muncă, iar acesta va duce la creșterea nivelului de trai.

Rețeaua inadecvată de drumuri reduce mobilitatea populației, disponibilitatea bunurilor de consum și a serviciilor, oportunitățile pentru angajare, funcțiile economice și sociale ale comunei. Reabilitarea infrastructurii de drumuri va crește confortul și mobilitatea populației comunei, prin urmare va fi facilitat accesul în localitățile vecine, unde locuitorii comunei vor putea beneficia de diferite servicii și vor putea intra în contact cu organizații.

Modernizarea infrastructurii școlare va crește atractivitatea domeniului didactic atât pentru elevi cât și pentru cadrele didactice calificate prin asigurarea condițiilor igienice și de confort, precum și dotările aferente. Acest lucru va atrage după sine îmbunătățirea formării resurselor umane.

Investițiile care se vor realiza în domeniul infrastructurii utilitare vor duce la îmbunătățirea mediului comunității și la creșterea activităților economice și sociale, intensificarea relațiilor și prin aceasta, valorificarea potențialului neexploatat al comunei.

Obiectivul strategic: Comunitatea Răstolița va crea condiții atractive pentru dezvoltarea turismului prin valorificarea patrimoniului cultural, modernizarea infrastructurii și dezvoltarea agriculturii și a serviciilor.

Principala preocupare a autorităților va fi îmbunătățirea calității vieții locuitorilor prin încurajarea dezvoltării afacerilor, agriculturii, silviculturii și a serviciilor.

Calitatea vieții se definește prin: starea de sănătate, confortul locuințelor, disponibilități financiare pentru acoperirea nevoilor, accesul la educație, posibilitatea de dezvoltare personală continuă, relațiile cu ceilalți membri ai comunității și mândria apartenenței la un anumit grup. Toate aceste elemente deși pot fi evaluate doar individual și subiectiv, nu pot fi obținute particular, ci doar printr-o dezvoltare a întregii comunități.

Astfel, pentru asigurarea unui nivel optim de sănătate, confort și educație trebuie dezvoltată infrastructura. În ceea ce privește nivelul de trai, puterea de cumpărare, se prevăd câteva măsuri de dezvoltare economică a comunei. Având în vedere potențialul

turistic deținut de către aceasta, se dorește asigurarea tuturor condițiilor pentru încurajarea și atragerea investitorilor în domeniul turismului, industriei de prelucrare a lemnului, industriei alimentare și a construcțiilor, în paralel cu adaptarea forței de muncă la noile cerințe ale pieței muncii. Nu în ultimul rând prin strategia de dezvoltare se dorește întărirea relațiilor din interiorul comunității, îmbunătățirea relației dintre administrația locală și crearea unei identități locale.

Proiectele de dezvoltare vor avea două mari categorii de beneficiari direcți: locuitorii comunei și investitorii.

G1. Direcția de dezvoltare 1 – Infrastructura utilitară

Infrastructura utilitară din zonele rurale prezintă o importanță deosebită în procesul îmbunătățirii condițiilor fizice și a serviciilor de bază care duc la creșterea nivelului de trai al populației rurale.

Rețeaua inadecvată de drumuri reduce mobilitatea populației, disponibilitatea bunurilor de consum și a serviciilor, oportunitățile pentru angajare, funcțiile economice și sociale ale comunei.

Introducerea apei curente și a sistemului de canalizare în comuna Răstolița va avea efecte benefice atât asupra calității vieții din comună, cât și asupra sănătății populației, precum și un impact pozitiv asupra calității apelor subterane și de suprafață, deoarece va scădea riscul poluării acestora prin deversarea necontrolată a apelor uzate în gospodării sau infiltrarea acestora în sol.

Asigurarea unei calități a vieții la un standard cât mai ridicat determină o creștere și o dezvoltare economică pe măsură. Prin procesul dezvoltării economice, al efectelor ce le produce și, implicit, al creșterii economice are loc o sporire a veniturilor populației, al accesului la servicii și consumului de bunuri și servicii, asigurându-se astfel satisfacerea cererii la cote ridicate, precum și creșterea gradului de cultură și civilizație.

În mod concret se vor urmări:

P.1 Asigurarea accesului populației la utilitățile publice

P.2 Modernizarea infrastructurii de transport

P3. Reducerea riscurilor de producere a calamităților naturale

P4. Management eficient de gestionare a deșeurilor

Rezultate așteptate

- ▶ Creșterea numărului investitorilor;
- ▶ Asigurarea accesului facil la serviciile de turism;
- ▶ Creșterea mobilității populației;
- ▶ Creșterea numărului de locuințe racordate la rețeaua de apă curentă;
- ▶ Scăderea numărului de îmbolnăviri prin asigurarea calității apei potabile;
- ▶ Scăderea riscului de poluare al apelor din cauza deversărilor necontrolate de apă;
- ▶ Condiții optime de circulație ;

Indicatori de măsurare

- ▶ Numărul gospodăriilor racordate la utilitățile publice;
- ▶ Km de drum reabilitat;
- ▶ Numărul de noi investiții;
- ▶ Calitatea apelor subterane și de suprafață;

P.1 Asigurarea accesului populației la utilitățile publice

Accesul la utilitățile publice este foarte important atât din punct de vedere calității vieții, cât și al sporirii competitivității economice a zonei. Prezența utilităților ține de gradul de modernizare tehnologică a comunei. Rațiunile de natură tehnică și politică au determinat în perioada comunistă crearea unor sistemelor înalt centralizate de distribuire a apei și de canalizare a apei uzate, acoperind doar mediul urban. Dat fiind planul de sistematizare a teritoriului României racordarea localităților rurale la instalații de apă și canalizare nu a fost avută în vedere. Odată cu accelerarea procesului de modernizare a spațiului rural și a grijii creșterii nivelului de trai a locuitorilor de aici accesul la apa potabilă, la iluminatul public au devenit subiecte principale pe agenda autorităților publice. Există, de asemenea, nevoi de protecție a mediului și de dezvoltare durabilă, în special în ceea ce privește evacuarea și epurarea apelor menajere ridicate atât de gospodăria cât și de industrializarea și practicarea agriculturii intensive vizate.

Lucrările de introducere a rețelelor care asigură accesul la utilitățile necesită un plan integrat de dezvoltare, în care trebuie avute în vedere o succesiune logică a etapelor, astfel încât întreg procesul de modernizare a infrastructurii să se desfășoare într-un termen cât mai scurt, utilizându-se cât mai puține resurse.

1.1. Introducerea apei curente

Sistemul de alimentare cu apă potabilă a comunei Răstolița se va realiza prin trei rețele de distribuție:

- Rețea Borzia – Gălăoia cu rezervor de 200 mc pe valea pârâului Borzia amonte de localitate și captare din pârâul Borzia
- Rețea Iod - cu rezervor de 200 mc pe valea pârâului Iod
- Rețea Răstolița – Andreneasa – cu rezervor de 300 mc pe valea pârâului Răstolița amonte de colonie și cu captare din pârâul Bradului

Rețeaua de distribuție totalizează 24.909 ml de conductă.

Surse/opportunități de finanțare

O.G. 7/2006 sau PNDR Axa 3 Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale, Măsura 3.2.2. Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița, investitorii

1.2. Introducerea canalizării și construirea stației de epurare

În comuna Răstolița nu există sistem de canalizare centralizat, iar fosele septice sunt golite în pâraiele care traversează comuna.

Rețeaua de canalizare este necesară pentru colectarea apelor menajere uzate și epurarea acestora, aceste activități prezentând o importanță sporită în stoparea poluării apelor freatice și cursurilor de apă de pe raza comunei.

Surse/opportunități de finanțare

OG 7 sau PNDR Axa 3 Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale, Măsura 3.2.2. Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița, investitorii

1.3. Extinderea rețelei de joasă tensiune și a rețelei publice de iluminat

În prezent toate gospodăriile beneficiază de alimentare cu energie electrică, extinderea rețelei de joasă tensiune și a rețelei de iluminat public făcându-se de curând și către zonele periferice, locuite de populația dezavantajată. Pentru viitor se are în vedere extinderea rețelelor electrice în funcție de reactualizarea Planului Urbanistic General, în condițiile schimbării destinației unor terenuri din extravilan în intravilan.

Surse/opportunități de finanțare

OG 7 sau PNDR Axa 3 Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale, Măsura 3.2.2. Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

P.2 Modernizarea infrastructurii de drumuri**2.1 Modernizare drumurilor comunale Iod, Ramura 1, Iod, Ramura 2 și Luncuța**

Drumurile comunale care urmează a fi reabilitate sunt cele din localitățile Iod și Răstolița și au o lungime totală de 3.527 km și se împart astfel:

1. Drum comunal Iod, Ramura 1, lungime 1.197 km
2. Drum comunal Iod, Ramura 2, lungime 1.00 km
3. Drum comunal Luncuța, lungime 1.33 km

Platforma drumurilor prezintă tasări importante, gropi, crăpături, denivelări transversale și longitudinale care afectează siguranța în exploatare, unele porțiuni de drumuri devenind impracticabile, mai ales în condiții meteorologice nefavorabile (ploaie, polei, ceață).

Lucrările de modernizare vor asigura parcurgerea acestor străzi în condiții de siguranță și confort sporit, atât pentru traficul de vehicule cât și pentru pietoni și conduc la ameliorarea accesului la rețeaua de drumuri naționale, județene, căi ferate, precum și la exploatarea agricole. Starea tehnică bună a străzilor contribuie la sprijinirea activităților economice, comerciale și la îmbunătățirea condițiilor de viață și de muncă și la menținerea populației în spațiul rural.

Surse/opportunități de finanțare

OG 7 sau PNDR Axa 3 Calitatea vieții în zonele rurale și diversificarea economiei rurale, Măsura 3.2.2. Renovarea, dezvoltarea satelor, îmbunătățirea serviciilor de bază pentru economia și populația rurală și punerea în valoare a moștenirii rurale

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

2.2 Reabilitarea drumurilor forestiere

Reabilitarea rețelei de drumuri forestiere este necesară în vederea creșterii competitivității activităților din domeniul forestier și a reducerii impactului negativ asupra mediului înconjurător. Reabilitarea infrastructurii forestiere va duce la integrarea în circuitul economic a unei suprafețe ocupate de păduri care în momentul de față este greu accesibilă.

Surse/opportunități de finanțare

PNDR, Axa 1 Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier, Măsura 125

Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii și silviculturii

P3. Reducerea riscurilor de producere a calamităților naturale**3.2 Îndiguirea malurilor pâraielor interioare**

Pentru a reduce riscul producerilor de inundații pe raza comunei Răstolița se vor efectua lucrări de îndiguire ale pâraielor interioare.

Surse/opportunități de finanțare

Direcția Apelor Mureș

Beneficiari: beneficiari direcți: autoritățile locale, indirecti: locuitorii comunei

3.2 Construirea de gabioane

Această activitate va avea scop protejarea malurilor, asigurarea stabilității pe termen lung a controlului asupra eroziunii terenului. Se vor construi gabioane de apărare în amonte și aval.

Surse/opportunități de finanțare

Fonduri proprii

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

P4. Management eficient de gestionare a deșeurilor**4.1 Amenajarea unei stații de transfer pentru deșeuri în parteneriat cu alte comune**

Închiderea și ecologizarea depozitelor rurale se va finaliza până la 16.07.2009. Odată cu extinderea serviciilor de colectare a deșeurilor și la nivel rural, realizarea sistemului de transport, transfer și deschiderea depozitelor zonale, depozitele de deșeuri din zona rurală vor fi închise gradual și ecologizate. Acest depozit va fi amplasat pe raza uneia dintre comunele aparținătoare de Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Valea Mureșului. Disponibilitatea terenului pe care va fi amplasat va fi stabilit de către consiliile locale la recomandarea și avizarea organelor de specialitate.

Surse/opportunități de finanțare

Asociația de Dezvoltare Intercomunitară Valea Mureșului

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

G2. Direcția de dezvoltare 2 – Creșterea competitivității economice

Răstolița este o localitate rurală, în care din cauza așezării geografice și climatului specific zonei montane, agricultura nu reprezintă ocupația de bază a locuitorilor, acesta desfășurându-se doar pentru a asigura consumul propriu. Comuna deține un fond forestier semnificativ, iar una dintre ocupațiile de bază, care s-a perpetuat în timp, este tăierea de lemne. Bărbații lucrează în pădure la tăieri de copaci, la replantări și la igienizare versanților. Această activitatea, însă nu se desfășoară cu forme legale, prin urmare datele oficiale nu reflectă numărul real al persoanelor care activează în domeniul silviculturii.

În ceea ce privește sectorul agricol, profilul comunei este unul zootehnic, creșterea ovinelor reprezentând principala ocupație a locuitorilor comunei.

Pentru a atinge obiectivele de dezvoltare a turismului este nevoie de corelarea acestora cu obiectivele de dezvoltare a serviciilor. Există trei aspecte independente care influențează creșterea competitivității acestor două sectoare și anume: mediul economic, social-cultural și condițiile de mediu existente în comuna Răstolița.

Scopul realizării dezvoltării durabile a turismului trebuie să fie subordonat planurilor naționale și regionale de dezvoltare economică și socială. Acțiunile pot aduce beneficii în diferite sectoare și anume: în sectorul economic (creșterea veniturilor, diversificarea și integrarea activităților economice), în sectorul socio-cultural (ameliorarea sărăciei, protecția patrimoniului socio-cultural, participarea și implicarea comunităților locale) ori scopuri ecologice (protejarea funcțiilor ecosistemelor, conservarea și utilizarea durabilă a biodiversității).

Autoritățile publice din comuna Răstolița răspund de planificarea strategică pentru comunitate, de realizarea infrastructurii de bază, dezvoltarea anumitor puncte de atracție turistică, stabilirea și administrarea normelor de oferire a facilităților și serviciilor, stabilirea măsurilor de administrare și valorificare a teritoriului precum și de protecție a mediului înconjurător. Sectorul privat răspunde de dezvoltarea serviciilor de cazare, a operațiunilor agențiilor de turism, de activitatea întreprinderilor comerciale cu specific turistic, și se bazează pe infrastructură, pe dezvoltarea unor atracții turistice și promovarea acestora prin activități specifice de marketing.

În mod concret se vor urmări:

P.1 Creșterea atractivității comunei pentru investitori

P.2. Valorificarea potențialului agricol și forestier

P.3 Sprijin pentru crearea și dezvoltarea microîntreprinderilor

P.4 Sprijin pentru dezvoltarea turismului

P.5 Creșterea valorii adăugate a produselor agricole

Rezultate așteptate

- ▶ Creșterea numărului de investitori;
- ▶ Creșterea numărului de gospodării care cazează turiști,
- ▶ Creșterea nivelului de trai;
- ▶ Crearea de noi locuri de muncă;
- ▶ Introducerea comunei în circuitul turistic;
- ▶ Forță de muncă adaptată nevoilor pieței muncii;

Indicatori de măsurare

- ▶ Numărul noilor investitori;
- ▶ Numărul agenților economici care activează în domeniile terțiare;
- ▶ Numărul locurilor de muncă nou create;
- ▶ Numărul turiștilor;
- ▶ Numărul structurilor de prelucrare și depozitare a produselor agricole și forestiere;

P.1 Creșterea atractivității comunei pentru investitori

1.1. Reamenajarea teritoriului și refacerea P.U.G și P.U.Z

Planul Urbanistic General, conform articolului 46 din Legii privind amenajarea teritoriului și urbanismului 350/2001, modificată și completată prin Legea 289/2007 are caracter

director și de reglementare operațională. Planul urbanistic general trebuie întocmit de fiecare localitate, actualizat la 5-10 ani și aprobat. Acesta constituie baza legală pentru realizarea programelor și acțiunilor de dezvoltare.

Prevederile pe termen scurt ale PUG se referă la stabilirea și delimitarea teritoriului intravilan în relație cu teritoriul administrativ al localității, stabilirea modului de utilizare a terenurilor din intravilan, delimitarea zonelor afectate de servituți publice, modernizarea și dezvoltarea tehnico-edilitare, formele de proprietate și circulația juridică a terenurilor, precizarea condițiilor de amplasare și conformare a volumelor construite, amenajate și plantate. Prevederi pe termen mediu și lung se referă la evoluția în perspectivă a localității, direcțiile de dezvoltare funcțională în teritoriu, traseele coridoarelor de circulație și de echipare prevăzute în planurile de amenajare a teritoriului național și județean, utilizarea terenurilor și realizarea construcțiilor în aceste.

Surse/opportunități de finanțare

Fonduri proprii

Beneficiar direct: Primăria comunei Răstolița

Beneficiari indirecti: locuitorii comunei Răstolița, investitorii din comuna Răstolița

1.2. Acordarea de facilități fiscale în baza codului fiscal

Acordarea de facilități fiscale se realizează în baza Codului Fiscal. Facilitatea fiscală, în baza legislației în vigoare, se referă la orice scutire, reducere, amânare sau eşalonare de la plata impozitelor și taxelor locale sau de la majorări și penalități de întârziere aferente, pentru categoriile de persoane beneficiare. Categoria persoanelor beneficiare se referă la categoriile de persoane fizice și persoane juridice prevăzute de lege sau alte reglementări legale în vigoare, cărora li se pot acorda facilități fiscale.

1.3. Înființare centru PIC (Promovare Informare Consultanță)

Dacă realizarea infrastructurii ține în mare parte de capacitatea administrativă și atingerea unor obiective de natură economică, ce țin de inițiativa privată sunt dependente de relațiile din interiorul comunității, dar și de imaginea pe care aceasta și-o promovează în scopul atragerii investitorilor. În contextul armonizării legislației românești cu cea comunitară este necesară acordarea consultanței de către un serviciu specializat, atât întreprinzătorilor locali cât și potențialilor investitori străini, în domeniile precum dezvoltarea afacerilor, formarea resursei umane sau standardizarea agriculturii. Centrul de Informare, Consultanță și Instruire are rolul de a pune la dispoziția persoanelor informații generale și specializate cu privire la legislația în vigoare, fondurile care pot fi accesate, reglementările comunitare în diferitele domenii, precum și de a colabora cu organizații publice sau și private care organizează cursuri de pregătire pentru resursa umană și târguri de informare pentru promovarea comunei.

Prin strategia de dezvoltare locală se propune ca entitate responsabilă de implementare a strategiei un Centru PIC (promovare, informare, consultanță), care se poate constitui în mai multe forme: birou în cadrul aparatului de lucru al primarului, parteneriat public-privat sau inițiativă exclusiv privată. Activitatea centrului se va concentra asupra evaluării continue a nevoilor de formare și informare a locuitorilor, asigură accesul acestora la informații și cursuri prin identificarea oportunităților, încheierea contractelor și parteneriatelor, organizarea unor târguri de informare, cursuri cu o anumită frecvență, acordarea de consultanță în accesarea fondurilor nerambursabile, a plăților directe, a unei baze de date.

O altă activitate a centrului este promovarea resurselor comunei pentru atragerea investitorilor. Aceasta constă în realizarea unui plan de marketing, identificarea mijloacelor de promovare și activitatea de promovare în sine.

Activitățile desfășurate:

Realizarea unor cursuri de formare (calificare și recalificare)

Organizarea de târguri de informare

Realizarea unei baze de date cu informații imobiliare

Acordarea de consultanță pentru accesare fonduri, înființare firmă, grup de producători etc.

Realizarea unui plan de marketing pentru comună și promovarea acestuia pentru atragerea de investitori externi.

Surse/opportunități de finanțare

Parteneriat public-privat/Inițiativă privată

Beneficiari: Întreprinzătorii de pe raza comunei, potențialii investitori, locuitorii comunei cu inițiativa înființării unor noi afaceri

P.2 Valorificarea potențialului agricol și forestier

2.1 Dezvoltarea infrastructurii agricole

În comuna Răstolița infrastructura agricolă existentă nu este adaptată la noile structuri agricole, competitivitatea sectorului agricol fiind afectată de această situație, care are efecte negative însemnate asupra viabilității fermelor și exploatațiilor agricole, prin urmare se impune amenajarea unor drumuri agricole.

Surse/opportunități de finanțare

PNDR, Axa 1 Creșterea competitivității sectoarelor agricol și forestier - **M125** Îmbunătățirea și dezvoltarea infrastructurii legate de dezvoltarea și adaptarea agriculturii și silviculturii

Beneficiari: proprietarii de teren

2.2. Modernizarea exploatațiilor agricole

În comuna Răstolița nu există nici o societate comercială cu profil agricol, terenurile agricole fiind lucrate de către exploatațiile cu profil mixt, care sunt în număr de 353. Modernizarea fermelor actuale trebuie să aibă loc pentru a asigura supraviețuirea acestora în condițiile impuse de legislația comunitară din acest domeniu. Pentru a-și putea valorifica produsele obținute, fermele trebuie să adapteze condițiile de producție la nivelul standardelor europene.

Surse/opportunități de finanțare

Inițiativă privată/parteneriat public-privat

Beneficiari: persoanele fizice care se ocupă de agricultură și societățile comerciale cu profil mixt.

2.3 Împădurirea terenurilor

Principiul de bază al împăduririi terenurilor neutilizate este durabilitatea măsurilor de protecție a mediului. Prin această măsură se va urmări ameliorarea efectelor produse de factorii naturali dăunători, reducerea eroziunii solului, atenuarea efectelor fenomenului global al schimbărilor climatice, îmbunătățirea capacității de retenție a apei precum și îmbunătățirea calității aerului.

Surse/opportunități de finanțare

PNDR, Axa 2 Îmbunătățirea mediului și a spațiului rural, Măsura 221 Prima împădurire a terenurilor agricole

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

P.3 Sprijin pentru crearea și dezvoltarea microîntreprinderilor

3.1 Înființarea microîntreprinderilor și a IMM-urilor în industria ușoară, alimentară, materialelor de construcții și de prelucrarea lemnului

Suportul financiar acordat pentru dezvoltarea afacerilor va duce la creșterea competitivității întreprinderilor pe piața europeană. Un mediu propice pentru dezvoltarea afacerilor și existența unor reale oportunități pentru microîntreprinderi și IMM-uri, vor conduce la creșterea de ansamblu a economiei comunei.

Surse/opportunități de finanțare

Parteneriat public-privat / inițiativă proprie

3.2 Investiții pentru dezvoltarea activităților meșteșugărești, de artizanat și a altor activități tradiționale cu specific local

Sprijinirea activităților meșteșugărești se referă la amenajarea unor centre de meșteșuguri, care pe lângă conservarea tradițiilor, vor îndeplini un rol important în păstrarea și expunerea patrimoniului cultural a comunei.

Surse/opportunități de finanțare

Parteneriat public-privat, inițiativă privată

Beneficiari: meșteșugarii, locuitorii comunei, agenții economici.

3.3 Înființarea unităților economice furnizoare de servicii

3.4 Modernizarea unităților economice furnizoare de servicii

Pentru a reduce disparitățile dintre zonele rurale și cele urbane în domeniul serviciilor este necesară crearea de noi unități economice furnizoare de servicii, care pe de o parte să creeze noi locuri de muncă pentru femei, iar pe de altă parte să asigure accesul locuitorilor la diferitele servicii, care în momentul de față nu există sau nu sunt adaptate nevoilor populației.

Surse/opportunități de finanțare

Parteneriat public-privat, inițiativă privată

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

P.4 Sprijinirea dezvoltării turismului

4.1 Construcția, modernizarea, extinderea și dotarea structurilor de primire turistice

În prezent în comuna Răstolița nu există pensiuni turistice autorizate, doar gospodării care cazează oaspeți. Numărul total al locurilor de cazare este de peste 100.

Se are în vedere construcția unor pensiunilor turistice pentru dezvoltarea serviciilor în turism și ridicarea acestora la standardele impuse atât de legislația în vigoare, cât și de

nevoile turiștilor.

Surse/opportunități de finanțare

Parteneriat public-privat/inițiativă privată

4.2 Investiții private în infrastructura turistică de agrement independentă sau dependentă de structura de primire turistică

Industria turistică românească este în plin proces de modernizare, dispune de o bază materială parțial învechită și de o calitate necorespunzătoare a serviciilor. Dat fiind faptul că exigențele turiștilor sunt în continuă creștere, prețurile de pe piața turistică românească sunt de asemenea în ascensiune, drept consecință ele trebuie dublate de servicii de înaltă calitate.

Se are în vedere crearea structurilor de agrement turistic, cum ar fi de exemplu amenajare piscine, terenuri de mini-golf, tenis etc.

Surse/opportunități de finanțare

Parteneriat public-privat/inițiativă privată

4.3 Amenajarea centrelor de informare

Un birou de informare turistică va putea fi realizat în parteneriat cu localitățile din zonă care prezintă destinațiile turistice. Acesta va avea scopul organizării activităților de informare, promovare și de logistică în ceea ce privește zona turistică pe care o deservește.

Surse/opportunități de finanțare

Parteneriat public-privat

Beneficiari: agenții economici, locuitorii care cazează turiști

4.4 Dezvoltarea și/sau marketingul serviciilor turistice legate de turismul rural

Realizarea unei strategii de marketing este de o importanță crucială pentru trasarea direcțiilor care vor fi urmate în activitatea de promovare a comunei Răstolița ca destinație turistică. În primul rând se va stabili un calendar, care va cuprinde târgurile de informare și promovare la care va participa comuna, precum și prezentările care vor fi organizate pentru agențiile de turism.

Surse/opportunități de finanțare

Parteneriat public-privat

Beneficiari: agenții economici și locuitorii care cazează turiști

4.5 Reînființarea taberei școlare

Tabăra școlară a funcționat între anii 1958-1990, când taberele erau organizate de către Ministerul Educației și participau elevi din întreaga țară. Tabăra era așezată la circa 1 km de comună. Era prevăzută cu aprox. 400 locuri de cazare în pavilioane, o sală de mese, o sală de jocuri și un teren de sport. Elevii participau la diferite activități, cum ar fi: drumeții de munte, concursuri. Aceasta a fost desființată datorită faptului că în comună au început lucrările la baraj și s-au construit barăci pentru muncitori și familiile acestora.

Pe viitor se dorește reînființarea unei tabere școlare asemănătoare.

Surse/opportunități de finanțare

Buget local / concesiune

Beneficiari: școlari din întreaga țară, locuitorii comunei Răstolița.

P.5 Creșterea valorii adăugate a produselor agricole

5.1 Înființarea unităților de procesare și/sau depozitare a produselor lemnoase

Premise:

- Comuna Răstolița dispune de un important fond forestier (22.364 ha)
- Ocupația tradițională este tăierea lemnului
- Această ocupație nu se desfășoară în forme legale

Ținând cont de oportunitățile mai sus enumerate, întreprinzătorii din domeniul forestier pot iniția proiecte în înființarea, modernizarea și extinderea, unităților de procesare, urmărindu-se introducerea și dezvoltarea de tehnologii și procedee pentru obținerea de noi produse competitive, adaptarea întreprinderilor la standardele comunitare, și creșterea valorii adăugate a produselor.

Surse / oportunități de finanțare: FEADR, credite bancare, subvenții de stat

G.3 DIRECȚIA DE DEZVOLTARE 3 – Îmbunătățirea calității vieții

Serviciile culturale și spațiile de agrement din spațiul rural sunt slab dezvoltate, în unele cazuri, chiar inexistente, din cauza infrastructurii fizice deficitare.

Determinarea calității contextului social în care trăiesc oamenii completează imaginea condițiilor de viață obiective și a bunăstării subiective. Calitatea vieții se referă și la accesul persoanelor la diferite manifestări culturale, la posibilități de practicarea unor sporturi și de a participa la evenimente care se referă la menținerea identității comunei și duce la întărirea coeziunii dintre membrii comunității. Abundența relațiilor sociale, participarea în asociații, încrederea în oameni, grupuri și instituții, care alcătuiesc „capitalul social” al comunității contribuie activ la facilitarea creșterii economice, a unei mai bune organizări politice și sociale³. Existența unor spații special amenajate care facilitează interacțiunea între locuitorii unei comune, dar și a evenimentelor care creează sentimentul de apartenență și identitate întăresc capitalul social de tip bonding (relațiile și încrederea plasate în interiorul grupurilor de apartenență primară, cum ar fi rudele, vecinii, consătenii)⁴, dar și cel de tip bridging (rețele de relații dense între grupuri bazate pe încredere generalizată, încredere în instanțe exterioare grupului de apartenență, în participarea la viața comunității)⁵.

În mod concret se vor urmări:

Prioritatea 1 : Amenajarea centrului civic al comunei

Prioritatea 2 : Modernizarea infrastructurii școlare

Prioritatea 3 : Modernizarea infrastructurii culturale

Prioritatea 4 : Modernizarea infrastructurii medicale

Prioritatea 5 : Construirea/amenajarea spațiilor de agrement

³ „Satul românesc pe drumul către Europa” – coordonatori Mălina Voicu și Bogdan Voicu, ed. Polirom, Iași, România, 2006, pg. 41

⁴ Idem, pg. 47

⁵ Ibidem, pg. 48

Rezultate așteptate:

- ▶ Stabilizarea populației comunei;
- ▶ Cămine culturale bine dotate;
- ▶ Infrastructura școlară modernă;
- ▶ Condiții de igienă și confort în unitățile școlare;
- ▶ Accesul facil al locuitorilor la serviciile de sănătate;

Indicatori de măsurare:

- ▶ Numărul evenimentelor culturale/an în comuna Răstolița;
- ▶ Numărul participanților la evenimentele culturale în comuna Răstolița;
- ▶ Numărul elevilor din totalul populației școlare care frecventează școlile generale din comuna Răstolița;
- ▶ Numărul pacienților de la medicii de familie;

P.1 Amenajarea centrului civic al comunei

1.1 Amenajare spații verzi

1.2 Înființarea, amenajarea unor parcuri

1.3 Înființarea unei parcări în centrul comunei

Lucrările care se preconizează a fi executate cuprind: igienizarea terenurilor existente, scarificarea terenului, sisteme de irigații, realizare de grupuri florale, fântână arteziană, pavaje și înființarea unor parcări auto și realizare de borduri de beton la parcări auto, pavaje, borduri de beton la accesele pietonale. Mobilierul urban care urmează a fi amplasat: bănci, măsuțe, coșuri de gunoi, obiecte de joacă: jocuri de nisip, tobogane, turnuri. În scopul realizării acestor spații de agrement vor avea loc lucrări de construcții și amenajări exterioare precum și lucrări de horticultură.

Surse/opportunități de finanțare

Ministerul Mediului

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

P2. Modernizarea infrastructurii școlare

2.1 Reabilitarea și modernizarea școlilor

În scopul creșterii calității formării resurselor umane este nevoie de o infrastructură școlară foarte bine pusă la punct, care asigură condițiile de igienă și confort necesare desfășurării activităților didactice. La școala generală cu clasele V-VIII din Răstolița se vor efectua următoarele lucrări de reabilitare: alimentare cu apă potabilă, canalizare menajeră exterioară, amenajarea de instalații sanitare, instalații electrice și instalație de încălzire. Această clădire deservește un număr de 151 elevi și 15 cadre didactice.

Reabilitarea unității școlare din Răstolița va atrage după sine creșterea atractivității școlilor atât pentru elevi, cât și pentru cadrele didactice calificate.

Surse/opportunități de finanțare

Ministerul Educației și Cercetării

Beneficiari: populația școlară și cadrele didactice din comuna Răstolița

P3. Modernizarea infrastructurii culturale

3.1 Amenajarea unui cămin cultural în satul reședință de comună

În localitatea Răstolița există un cămin cultural, însă acesta se află într-o stare avansată de degradare. Structura de rezistență a clădirii este slabă, planșeul și șarpanta se află în stare de degradare. Acoperișul clădirii este deteriorat, se regăsesc exfolieri și țigle sparte. Pardoseala clădirii este distrusă și tâmplăriile acestuia se află într-o stare de degradare. Din aceste motive se dorește construirea și dotarea unui cămin cultural nou.

Surse/opportunități de finanțare

Ministerul Culturii și Cultelor

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

3.1 Construirea unei capele

În conformitate cu prevederile legislației comunitare fiecare cimitir trebuie să aibă o capelă. Deoarece în comuna Răstolița nu există casă mortuară, se are în vedere construirea uneia.

Surse/opportunități de finanțare

Ministerul Culturii și Cultelor

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

P4. Modernizarea infrastructurii medicale

4.1 Reabilitarea și modernizarea cabinetelor medicale

Dispensarul medical se află într-o stare deteriorată și nu este dotat cu aparate medicale moderne. Prin urmare locuitorii comunei nu beneficiază decât de serviciile medicale de bază. Reabilitarea dispensarului medical va oferi servicii medicale de o calitate superioară populației.

Surse/opportunități de finanțare

Fonduri guvernamentale

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

4.2 Construirea unui dispensar nou în satul Răstolița

În comuna Răstolița se va construi un dispensar medical nou în satul reședință de comună. Acesta va oferi, pe lângă serviciile medicale de bază, serviciile de specialitate, prin urmare locuitorii comunei nu vor fi nevoiți să se deplaseze în municipiile din jur pentru a beneficia de acestea.

Surse/opportunități de finanțare

Fonduri guvernamentale

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

P.5 Construirea/amenajarea spațiilor de agrement

5.1 Construirea unei săli de sport

5.2 Amenajarea unei baze sportive

Prin dezvoltarea infrastructurii sportive se dorește punerea la dispoziția locuitorilor comunei a spațiilor care să permită desfășurarea în bune condiții a unor activități sportive informale, cât și a unor întreceri organizate. Sala de sport va fi construită conform standardelor stabilite de legislația în vigoare, iar baza sportivă va cuprinde atât terenul propriu-zis, cât și un spațiu corespunzător amenajat pentru spectatori.

Surse/opportunități de finanțare

Ministerul Dezvoltării, Lucrărilor Publice și Locuințelor

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

5.3 Amenajarea de spații de joacă

Împreună cu amenajarea spațiilor verzi în unele parcuri vor fi amplasate locuri de joacă pentru a asigura condițiile de siguranță și confort pentru copii.

Surse/opportunități de finanțare

O.U.G. 59 / 2007

Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița

H. Implementarea strategiei de dezvoltare locală a comunei Răstolița**H1. Analiza financiară a situației actuale a comunei Răstolița**

Analiza financiară a bugetului de venituri și cheltuieli de la nivelul Primăriei Răstolița a scos în evidență următoarele aspecte:

Venituri

Principalele categorii de venituri sunt prezentate în tabelul de mai jos:

1. Venituri

Principalele categorii de venituri sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 16 – Venituri încasate de primărie

Categorii de venituri	2004	2005	2006	2007	Medie
Venituri fiscale	87.275	88.223	2.345.749	2.598.316	1.279.891
Venituri nefiscale	22.849	21.878	36.185	47.974	32.221
Venituri de capital	0	15.000	39.000	2.040	14.010
Operațiuni financiare	959.495	1.219.785	0	0	544.820
Subvenții	12422,5	7.841	0	413708	108.493
TOTAL	1.082.041	1.352.727	2.420.934	3.062.038	1.979.435

Tabel nr. 16 – Structura veniturilor încasate

Categorie de venituri	2004	2005	2006	2007	Medie
Venituri fiscale	8,07%	6,52%	96,89%	84,86%	64,66%
Venituri nefiscale	2,11%	1,62%	1,49%	1,57%	1,63%
Venituri de capital	0,00%	1,11%	1,61%	0,07%	0,71%
Operațiuni financiare	88,67%	90,17%	0,00%	0,00%	27,52%
Subvenții	1,15%	0,58%	0,00%	13,51%	5,48%
TOTAL	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Din datele prezentate în tabelul nr. 16 se pot observa următoarele:

Veniturile încasate cu ponderea cea mai mare în totalul veniturilor în anul 2004 și 2005 sunt veniturile din operațiuni financiare cu un procent de 88,67%, respectiv 90,17% în anul 2005. În perioada 2006 – 2007 ponderea cea mai importantă au înregistrat-o veniturile fiscale cu un procent de 96,89% în 2006 și 84,86% în anul 2007. În medie cea mai importantă pondere în totalul veniturilor încasate o reprezintă veniturile fiscale cu o pondere medie de 64,66%.

Veniturile fiscale sunt formate din:

- taxe și impozite aplicate asupra populației și a persoanelor juridice din cadrul comunei;
- prelevările de la bugetul de stat formate la rândul lor, în principal din:
 - defalcări din impozitul pe venit;
 - defalcări din taxa pe valoare adăugată.

Nivelul cel mai scăzut al veniturilor în perioada analizată s-a înregistrat în cazul veniturilor din subvenții, cu un procent de 1,15% în anul 2004, și 0,58% în anul 2005, venituri nefiscale cu un procent de 1,49% în anul 2006 și veniturile din capital cu o pondere de 0,07% în anul 2007. Per ansamblu, pe cei patru ani luați în analiză cei mai neînsemnata pondere în totalul cheltuielilor o reprezintă veniturile din capital cu o pondere de 0,71%.

În tabelele de mai jos sunt prezentate în paralel veniturile prevăzute a și încasate, veniturile încasate efectiv și gradul de încasare al veniturilor.

Tabel nr. 17 - Gradul de încasare al veniturilor previzionate pentru perioada 2004 - 2005

Categorie de venituri	2004			2005		
	Prevăzut - RON	Realizat - RON	Procent realizat / prevăzut	Prevăzut - RON	Realizat - RON	Procent realizat / prevăzut
Venituri fiscale	87.350	87.275	99,91%	96.200	88.223	91,71%
Venituri nefiscale	21.500	22.849	106,27%	20.500	21.878	106,72%
Venituri de capital	0	0	0,00%	0	15.000	0,00%
Operațiuni financiare	661.003	959.495	145,16%	1.092.975	1.219.785	111,60%
Subvenții	11.138	12.423	111,54%	10.000	7.841	78,41%
TOTAL	780.990	1.082.041	138,55%	1.219.675	1.352.727	110,91%

Tabel nr. 18 - Gradul de încasare al veniturilor previzionate pentru perioada 2006 - 2007 și media pentru întreaga perioadă

Categorie de venituri	2006			2007			Medie	
	Prevăzut - RON	Realizat - RON	Procent realizat / prevăzut	Prevăzut - RON	Realizat - RON	Procent realizat / prevăzut	Procent realizat / prevăzut	Încasat - RON
Venituri fiscale	1.966.380	2.345.749	119,29%	1.775.000	2.598.316	146,38%	114,32%	1.279.891
Venituri nefiscale	25.000	36.185	144,74%	599.000	47.974	8,01%	91,44%	32.221
Venituri de capital	40.000	39.000	97,50%	0	2.040	0,00%	24,38%	14.010
Operațiuni financiare	0	0	0,00%	0	0	0,00%	64,19%	544.820
Subvenții	0	0	0,00%	40.000	413.708	1034,27%	306,05%	108.493
TOTAL	2.031.380	2.420.934	119,18%	2.414.000	3.062.038	126,84%	123,87%	1.979.435

În ceea ce privește gradul mediu de încasare al veniturilor previzionate a fi încasate pe ultimii 3 ani analizați putem spune că veniturile din subvenții au cunoscut cel mai mare grad de încasare cu un procent mediu de 306,05%, în timp ce gradul cel mai scăzut de încasare a veniturilor s-a înregistrat în cazul veniturilor din capital, cu un procent mediu de 24,39% din veniturile previzionate de încasat.

Se poate observa faptul că gradul de încasare al veniturilor totale din veniturile prevăzute de încasat a cunoscut o regresie în intervalul 2004 - 2005 de la 138,55% la 110,91%. În perioada următoare s-au înregistrat creșteri ale gradului de încasare ajungându-se în anul 2006 la 119,18%, iar în anul 2007 la 126,84%.

Evoluția veniturilor pentru intervalul 2004 - 2007 este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 19 - Dinamica veniturilor în perioada 2004 - 2007

Categorie de venituri - realizate	2005 / 2004	2006 / 2005	2007 / 2006	2007 / 2004
Venituri fiscale	1,09%	2558,90%	10,77%	2877,17%
Venituri nefiscale	-4,25%	65,39%	32,58%	109,96%
Venituri de capital	0,00%	160,00%	-94,77%	0,00%
Operațiuni financiare	27,13%	-100,00%	0,00%	-100,00%
Subvenții	-36,88%	-100,00%	0,00%	3230,31%
TOTAL	25,02%	78,97%	26,48%	182,99%

Din tabelul de mai sus se poate observa că cea mai accentuată majorare a nivelului veniturilor totale încasate s-a înregistrat în perioada 2005 - 2006, mai exact au crescut cu 78,97%.

Cea mai importantă majorare înregistrată a fost în cazul veniturilor din subvenții, urmate de venituri fiscale cu un procent de 2877% din 2004 până în 2007.

Cheltuieli

Principalele categorii de cheltuieli sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 20 - Cheltuieli efectuate în perioada 2004 - 2007

Categorie de cheltuieli	2004	2005	2006	2007	Medie
Cheltuieli cu servicii publice generale	337.712	497.879	688.533	659.478	545.901
Cheltuieli social culturale	464.335	564.828	988.206	1.148.557	791.481
Servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape	85.206	203.422	286.689	1.183.966	439.821
Acțiuni economice	71.334	50890	101.615	79.560	75.850
Alte cheltuieli	29.381	35.708	48243	62.740	44.018
TOTAL	987.969	1.352.727	2.113.286	3.134.301	1.897.071

Tabel nr. 21 - Structura cheltuielilor efectuate

Categorie de cheltuieli	2004	2005	2006	2007	Medie
Cheltuieli cu servicii publice generale	34,18%	36,81%	32,58%	21,04%	28,78%
Cheltuieli social culturale	47,00%	41,75%	46,76%	36,64%	41,72%
Servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape	8,62%	15,04%	13,57%	37,77%	23,18%
Acțiuni economice	7,22%	3,76%	4,81%	2,54%	4,00%
Alte cheltuieli	2,97%	2,64%	2,28%	2,00%	2,32%
TOTAL	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%	100,00%

Din datele prezentate în tabelele de mai sus se pot observa următoarele:

Cheltuielile efectuate cu ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor, în perioada 2004 – 2006 sunt cheltuielile social culturale cu un procent de 47%, în anul 2004, 41,75% în anul 2005 și 46,76% în anul 2006. În anul 2007, cheltuielile cu ponderea cea mai mare în totalul cheltuielilor au fost cheltuielile cu servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape cu o pondere de 37,77%.

În medie, pentru întreaga perioadă analizată cheltuielile social culturale au avut ponderea cea mai mare, mai exact, 41,72%.

Cheltuielile social-culturale sunt formate în cea mai mare parte din:

- cheltuielile cu învățământul preșcolar și cel primar
- cheltuielile cu culturale și religioase, sportive
- cheltuielile cu asistența socială.

Nivelul cel mai scăzut al cheltuielilor pe perioada analizată s-a înregistrat în cazul altor cheltuieli, cu un procent de 2,97% în anul 2004, 2,64% în anul 2005, 2,28% în anul 2006, 2,00% în anul 2007, media pentru perioada 2004 – 2007 fiind de 2,32%.

În tabelul de mai jos sunt prezentate cheltuielile prevăzute a fi plătite, cheltuielile efective și gradul de realizare al cheltuielilor în perioada 2004 – 2007 precum și o medie pentru această perioadă.

Tabel nr. 22 – Cheltuieli prevăzute, plătite și gradul de realizare a acestora în perioada 2004 – 2005

Categorii de cheltuieli	2004			2005		
	Prevăzut - RON	Realizat - RON	Procent realizat / prevăzut	Prevăzut - RON	Realizat - RON	Procent realizat / prevăzut
Cheltuieli cu servicii publice generale	260.000	337.712	129,89%	635.000	497.879	78,41%
Cheltuieli social culturale	425.528	464.335	109,12%	487.672	564.828	115,82%
Servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape	51.138	85.206	166,62%	60.000	203.422	339,04%
Acțiuni economice	30.000	71.334	237,78%	30.000	50.890	169,63%
Alte cheltuieli	14.324	29.381	205,11%	7.003	35.708	509,90%
TOTAL	780.990	987.969	126,50%	1.219.675	1.352.727	110,91%

Tabel nr. 23 - Cheltuieli prevăzute, plătite și gradul de realizare a acestora în perioada 2006 - 2007 și media

Categorii de cheltuieli	2006			2007			Medie	
	Prevăzut	Realizat	Procent realizat / prevăzut	Prevăzut	Realizat	Procent realizat / prevăzut	Procent realizat / prevăzut	Plătit
Cheltuieli cu servicii publice generale	1.100.000	688.533	62,59%	770.000	659.478	85,65%	89,13%	545.901
Cheltuieli social culturale	645.270	988.206	153,15%	1.214.000	1.148.557	94,61%	118,17%	791.481
Servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape	203.000	286.689	141,23%	217.000	1.183.966	545,61%	298,12%	439.821
Acțiuni economice	60.000	101.615	169,36%	127.000	79.560	62,65%	159,85%	75.850
Alte cheltuieli	23.110	48.243	208,75%	86.000	62.740	72,95%	249,18%	44.018
TOTAL	2.031.380	2.113.286	104,03%	2.414.000	3.134.301	129,84%	117,82%	1.897.071

În ceea ce privește gradul mediu de realizare al cheltuielilor previzionate a fi plătite pe ultimii 4 ani analizați putem spune că cheltuielile cu servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape au cunoscut cel mai mare grad de realizare cu un procent mediu de 298,12%, în timp ce gradul cel mai scăzut de realizare a cheltuielilor s-a înregistrat în cazul celor cu servicii publice generale, cu un procent de 89,13% din cheltuielile previzionate de plătit. Se poate observa faptul că gradul de încasare al cheltuielilor totale din cheltuielile prevăzute de plătit a scăzut în intervalul 2004 - 2006 de la 126,50% la 104,03%. În anul 2007 s-a majorat procentul de realizare a cheltuielilor atingându-se nivelul de 129,84%.

Evoluția cheltuielilor pentru intervalul 2004 - 2007 este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 24 – Dinamica cheltuielilor efectuate în perioada 2004 – 2007

Categorii de cheltuieli realizate	2005 / 2004	2006 / 2005	2007 / 2006	2007/2004
Cheltuieli cu servicii publice generale	47,43%	38,29%	-4,22%	95,28%
Cheltuieli social culturale	21,64%	74,96%	16,23%	147,36%
Servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape	138,74%	40,93%	312,98%	1289,53%
Acțiuni economice	-28,66%	99,68%	-21,70%	11,53%
Alte cheltuieli	21,53%	35,10%	30,05%	113,54%
TOTAL	36,92%	56,22%	48,31%	217,25%

Din tabelul de mai sus se poate observa că valoarea totală a cheltuielilor a crescut cu 36,92% în perioada 2004 – 2005, cu 56,22% în perioada 2005 – 2006 și cu 48,31% în perioada 2006 - 2007. Cea mai importantă creștere pe întreaga perioadă analizată s-a înregistrat în cazul cheltuielilor cu servicii și dezvoltare publică, locuințe, mediu și ape, cu un procent de 1289% din 2004 până în 2007, semn că administrația locală a făcut eforturi pentru a investi în domeniul amenajării teritoriului astfel încât să se dezvolte la nivel local infrastructura utilitară, infrastructura socială.

Excedent / deficit bugetar

Prin prisma veniturilor și cheltuielilor încasate, respectiv plătite în perioada 2004 – 2007 s-a determinat excedentul / deficitul bugetar după cum este prezentat în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 25 - Rezultatele financiare înregistrate de primărie

Excedent / Deficit	2004	2005	2006	2007
Excedent	94.071	0	307.648	0
Deficit		0		72.263

Din datele prezentate în tabelul de mai sus se poate concluziona următoarele:

- În anii 2004 și 2006 veniturile încasate au fost suficiente pentru acoperirea cheltuielilor, mai mult chiar, a rezultat un excedent bugetar de 94.071 RON, respectiv 307.648 RON;

- În anul 2005 nivelul veniturilor înregistrate a fost egal cu nivelul cheltuielilor efectuate;

În anul 2007 s-a înregistrat un deficit de 72.263 RON.

H2. Scenarii de implementare a strategiei de dezvoltare locală 2008 - 2013

Date referitoare la proiectele în curs și a celor prevăzute

Pentru dezvoltarea durabilă a comunei Răstolița se au în vedere mai multe proiecte care vizează sectoarele social, cultural, administrativ și economic ale comunei. Aceste proiecte sunt prezentate mai jos, detaliile despre acestea fiind prezentate în fișele proiectelor:

- Alimentarea cu apă potabilă a comunei Răstolița;
- Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Răstolița;
- Reparații capitale Școala Generală cls. I-VIII Răstolița - amenajări exterioare;
- Modernizări drumuri comunale;
- Construcție Cămin Cultural;
- Reparații capitale grădiniță.

O centralizare a surselor de finanțare și a eșalonării implementării acestor proiecte sunt prezentate în tabelul de mai jos:

Tabel nr. 26- Eșalonarea și sursele de finanțare a investițiilor

Nr. Crt	Denumire proiect de investiții	Eșalonarea execuției în timp a proiectelor			Surse de finanțare	Gradul de realizare %
		2008	2009	2010		
1	Alimentarea cu apă potabilă a comunei Răstolița	80%			Fonduri proprii și OG 7 / 2006	20%
2	Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Răstolița	30%	30%	40%	Fonduri proprii Fonduri guvernamentale - Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile.	0%
3	Reparații capitale Școala Generală cls. I-VIII Răstolița - amenajări exterioare	10%			Fonduri guvernamentale - Ministerul Educației	90%

4	Modernizări drumuri comunale	50%	50%		PNDR - măsura 3.2.2.	0%
5	Construcție Cămin Cultural	50%	50%		Ministerul Culturii și Cultelor	0%
6	Reparații capitale grădiniță	50%	50%		Fonduri guvernamentale	0%

Tabel nr. 27 - Valorile investițiilor

Nr. Crt	Denumire proiect de investiții	RON				
		Valoare totală cu TVA	Valoare totală fără TVA	Realizat cu TVA	Rămas cu TVA	Rămas fără TVA
1	Alimentarea cu apă potabilă a comunei Răstolița	3.997.340	3.359.109	799.468	3.197.872	2.687.287
2	Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Răstolița	8.811.190	7.404.361	0	8.811.190	7.404.361
3	Reparații capitale Școala Generală cls. I-VIII Răstolița - amenajări exterioare	601.000	505.042	540.900	60.100	50.504
4	Modernizări drumuri comunale	2.022.000	1.699.160	0	2.022.000	1.699.160
5	Construcție Cămin Cultural	1.900.000	1.596.639	0	1.900.000	1.596.639
6	Reparații capitale grădiniță	1.000.000	840.336	0	1.000.000	840.336
	TOTAL	18.331.530	15.404.647	1.340.368	16.991.162	14.278.287

Alimentarea cu apă potabilă a comunei Răstolița

Proiectul de alimentare cu apă potabilă a comunei Răstolița se finanțează din două surse: mai exact din fonduri proprii (bugetul local) și fonduri guvernamentale (bugetul de stat – OG 7 / 2006 – Programul de dezvoltare a infrastructurii și a unor baze sportive din spațiul rural). Valoarea maximă finanțabilă a unei asemenea investiții, conform OUG 7/2006 este de 4.000.000 RON. Valoarea acestei investiții este de 4.000.000 RON inclusiv TVA

Procentul de finanțare este de 1% din fonduri proprii și 99% din fonduri guvernamentale.

Valoare totală a acestui proiect este de 3.997.340 RON (inclusiv TVA), din care, până în prezent a fost realizat 20%, mai exact 799.468 RON. Valoarea rămasă de realizat este de 3.197.872 RON, proiectul urmând a fi finalizat în anul 2008.

Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Răstolița

Acest proiect se află în stadiu în care a fost întocmit studiul de fezabilitate, fiind în curs licitația pentru execuția lucrării. Valoarea totală a investiției se ridică la 8.811.190 RON (inclusiv TVA) și va fi finanțată în procent de 15% din fonduri proprii, restul de 85% fiind finanțat prin intermediul Ministerul Mediului și Dezvoltării Durabile, mai exact prin Programul Multianual Prioritar de Mediu și Gospodărire a apelor – Programul de reabilitare și extindere a infrastructurii de apă și apă uzată. Finalizarea acestui proiect se prevede pentru anul 2010.

Reparații capitale Școala Generală cls. I – VIII Răstolița – amenajări exterioare

Proiectul de reparații capitale la Școala din Răstolița, mai exact amenajări exterioare, este în curs de derulare, până în prezent fiind realizat în proporție de 90%.

Valoarea totală a acestei investiții este de 601.000 RON. Și este finanțată din fonduri guvernamentale, Prin Ministerul Educației.

Proiectul se va finaliza în anul 2008, iar valoarea investiției rămase este de 60.100 RON (inclusiv TVA).

Modernizări drumuri comunale

Valoarea totală a proiectului modernizări drumuri comunale este de 2.022.000 RON (inclusiv TVA) și va fi finanțat din Fondul European Agricol pentru Dezvoltare Rurală (FEADR), prin Programul Național de Dezvoltare Rurală (PNDR), în cadrul măsurii 3.2.2. Renovarea și Dezvoltarea Satelor.

Acest proiect va fi implementat în decursul a doi ani, mai exact va fi finalizat în anul 2009.

În tabelul de mai jos este prezentată structura fondurilor pentru acest proiect.

Tabel nr. 28 - Structura valorii proiectului finanțat prin PNDR – măsura 3.2.2.

Nr. Crt.	Denumire proiect	Valoare cu TVA	Valoare fără TVA	Valoare eligibilă	Valoare neeligibilă
1	Modernizări drumuri comunale	2.022.000	1.699.160	1.699.160	322.840

Din tabelul de mai sus se observă că valoarea eligibilă a proiectului este de 1.699.160 RON, iar valoarea neeligibilă este de 322.840 RON. Această valoare neeligibilă se datorează TVA-ului aferent proiectului, care nu este finanțabil prin acest program.

Construcție Cămin Cultural

Acest proiect se află în stadiu de studiu de fezabilitate. Va fi realizat în doi ani, iar valoarea totală a proiectului, cu TVA inclus este de 1.900.000 RON. Întru-cât proiectul presupune o construcție nouă, acesta nu va putea fi finanțată prin Programul Național de Dezvoltare Rurală. Programul menționat finanțează doar reabilitări și modernizări ale așezămintelor culturale din mediul rural. Prin urmare finanțarea acestui proiect se va realiza prin intermediul Ministerului Culturii și Cultelor.

Reparații capitale grădiniță

Proiectul de reparații capitale la grădiniță va fi finanțat din fonduri guvernamentale. Până în prezent s-a întocmit proiectul tehnic, investiția urmând a fi finalizată în anul 2009.

Valoarea totală a investiției se ridică la 1.000.000 RON cu TVA inclus.

În tabelul următor este prezentată eșalonarea investițiilor care se doresc a fi realizate de către Primăria Răstolița în următorii 3 ani.

Tabel nr. 29 – Eșalonarea investițiilor perioada 2008 – 2010

Denumire proiect de investiții	2008			2009			2010		
	Valoare totală proiect rămasă	Surse externe	Necesar finanțare	Valoare totală proiect rămasă	Surse externe	Necesar finanțare	Valoare totală proiect rămasă	Surse externe	Necesar finanțare
Alimentare a cu apă potabilă a comunei Răstolița	3.197.872	3.165.893	31.979	0	0		0	0	
Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Răstolița	2.643.357	2.246.853	396.504	2.643.357	2.246.853	396.504	3.524.476	2.995.805	528.671
Reparații capitale Școala Generală cls. I-VIII Răstolița - amenajări exterioare	60.100	60.100		0	0		0	0	
Modernizări drumuri comunale	1.011.000	849.580	161.420	1.011.000	849.580	161.420	0	0	
Construcție Cămin Cultural	950.000	950.000		950.000	950.000		0	0	
Reparații capitale grădiniță	500.000	500.000		500.000	500.000		0	0	
TOTAL	8.362.329	7.772.427	589.902	5.104.357	4.546.433	557.924	3.524.476	2.995.805	528.671

În tabelul de mai sus sunt prezentate valorile rămase ale proiectelor în curs și a celor nedemarate încă, valorile surselor de finanțare nerambursabile și necesarul de finanțare pe fiecare proiect în parte.

După cum se poate observa, *necesarul de finanțare în anul 2008 este de 589.902*

RON, în anul 2009 la 557.924 RON, iar în anul 2010 este de 528.671 RON. Acest necesar de finanțare va trebui să fie suportat de primărie din forțe proprii.

Pentru realizarea proiectelor descrise mai sus, primăria trebuie să asigure din surse proprii un necesar total de finanțare de 1.676.498 RON. Pentru acest lucru se poate contracta un credit bancar.

Conform legislației autoritățile publice nu pot contracta împrumuturi decât în limita a 30% din veniturile proprii. Prin urmare, creditul maxim pe care îl poate contracta consiliul local al comunei Răstolița în anul 2008 conform veniturilor proprii încasate în anul 2007 (3.062.038 RON) este de 918.611 RON.

O exemplificare a costurilor aferente acestui credit sunt prezentate mai jos:

- Valoare credit: 918.611 RON
- Perioadă de creditare: 10 ani
- Rata dobânzii: 10% pe an
- Perioadă de grație: 1 an.

În tabelele de mai jos sunt prezentate graficele de rambursare anuale aferente acestui credit.

Tabel nr. 30 – Grafic de rambursare a creditului (RON)

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Rata	0	102.068	102.068	102.068	102.068	102.068	102.068	102.068	102.068
Dobandă	91.861	87.183	76.976	66.769	56.563	46.356	36.149	25.942	15.735
Rata+dobandă	91.861	189.251	179.044	168.837	158.631	148.424	138.217	128.010	117.803

Concluzii

Conform valorilor proiectelor în curs, valorilor estimate ale proiectelor propuse, a eșalonării în timp a proiectelor, valoarea maximă a creditelor pe care le poate contracta comuna Răstolița, s-au stabilit fondurile care se pot obține de la bugetul de stat și din surse de finanțare europene nerambursabile.

Pe baza acestor informații a putut fi evidențiată nevoia de numerar aferentă perioadei 2008 – 2010 este de 1.676.498 RON.

Astfel, rezultă un necesar suplimentar de fonduri pentru realizarea proiectelor propuse:

- 589.902 RON în anul 2008
- 557.924 RON în anul 2009
- 528.671 RON în anul 2010.

Prin urmare, pentru succesul implementării proiectelor propuse, în valorile și în perioadele prevăzute, se impune necesitatea găsirii unor surse suplimentare de finanțare a

investițiilor propuse, cum ar fi creditul exemplificat mai sus.

I. Anexe

FIȘA PROIECTULUI

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: Alimentarea cu apă potabilă a comunei Răstolița

2. Categoria proiectului:

investiții reparații

3. Tipul proiectului:

proiect nou în continuare

4. Valoarea proiectului: 3.997.340

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Calitatea vieții scăzută și slaba dezvoltare a activităților economice în comuna Răstolița

2. Cum a fost stabilită necesitatea investiției:

evaluare proprie studii de planificare analiza reclamațiilor

solicitare cetățeni expertize tehnice analiza standardelor

altele

3. Scopul proiectului: Îmbunătățirea calității vieții a locuitorilor prin asigurarea accesului lor la această utilitate

4. Descrierea proiectului:

Sistemul de alimentare cu apă potabilă a comunei Răstolița se va realiza prin trei rețele de distribuție:

- Rețea Borzia – Gălăoaia cu rezervor de 200 mc pe valea pârâului Borzia amonte de localitate și captare din pârâul Borzia
 - Rețea Iod - cu rezervor de 200 mc pe valea pârâului Iod
 - Rețea Răstolița – Andreneasa – cu rezervor de 300 mc pe valea pârâului Răstolița amonte de colonie și cu captare din pârâul Bradului
- Rețeaua de distribuție totalizează 24.909 ml de conductă.

5. Beneficii:

- creșterea calității vieții în satele comunei Răstolița;
- reducerea riscului îmbolnăvirilor;
- crearea de facilități pentru dezvoltarea micilor afaceri;

6. Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița**C. SURSE DE FINANȚARE**

	2008	2009	2010	2011	2012
Valoarea rămasă a proiectului inclusiv TVA	3.197.872				
Sursa de finanțare					
- buget local	31.979				
- buget de stat					
- împrumuturi					
- granturi - OG 7 /2006	3.165.893				
- parteneriate					
Necesar de finanțare					

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI**1. Stadiul de maturitate al proiectului:**

idee SPF SF PT execuție

2. Durata de realizare: 12 luni**E. IMPACTUL PROIECTULUI****1. Impactul asupra mediului:**

negativ pozitiv fără impact

FIȘA PROIECTULUI

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: Canalizare menajeră și stație de epurare în comuna Răstolița

2. Categoria proiectului:

investiții reparații

3. Tipul proiectului:

proiect nou în continuare

4. Valoarea proiectului: 8.811,19

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei:

Deversarea apelor uzate menajere și zootehnice în natură, ceea ce duce la afectarea mediului sau colectarea acestora în bazine vidanjabile sau fose septice. Fosele septice și bazinele vidanjabile trebuie golite iar conținutul lor transportat în locuri speciale.

2. Cum a fost stabilită necesitatea investiției:

evaluare proprie studii de planificare analiza reclamațiilor

solicitare cetățeni expertize tehnice analiza standardelor

altele

3. Scopul proiectului: Scopul proiectului constă în diminuarea, până la eliminarea deversării apelor uzate menajere și industriale de la nivelul comunei și păstrarea în cât mai bune condiții mediului înconjurător.

4. Descrierea proiectului:

Construirea unei stații de epurare care să permită epurarea apelor uzate menajere, industriale și zootehnice de la nivelul comunei și deversarea acestora în continuare în pâraiele în bazinul cărora se află comuna. Construirea unei canalizări care să colecteze aceste ape uzate și să le transporte la stația de epurare.

5. Beneficii:

- Îmbunătățirea stării de sănătate a populației
- Atragerea de populație în comună
- Atragerea agenților economici în comună
- Protejarea mediului înconjurător

6. Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița**C. SURSE DE FINANȚARE**

	2008	2009	2010	2011	2012
Valoarea rămasă a proiectului inclusiv TVA	2.643.357	2.643.357	3.524.476		
Sursa de finanțare					
- buget local	396.504	396.504	528.671		
- buget de stat					
- împrumuturi					
- granturi (Program de reabilitare și extindere a infrastructurii de apă și apă uzată - M.M.D.D.)	2.246.853	2.246.853	2.995.805		
- parteneriate					
Necesar de finanțare					

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI**1. Stadiul de maturitate al proiectului:**

idee SPF SF PT execuție

2. Durata de realizare: 48 de luni

E. IMPACTUL PROIECTULUI**1. Impactul asupra mediului:**

negativ pozitiv fără impact

FIȘA PROIECTULUI

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: Reparații capitale Școala Generală cls. I-VIII Răstolița - amenajări exterioare

2. Categoria proiectului:

investiții reparații

3. Tipul proiectului:

proiect nou în continuare

4. Valoarea proiectului: 601.000

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Lipsa condițiilor adecvate de învățământ pentru elevii care frecventează școala generală din satul Răstolița din cauza slabei izolații termice a clădirii și pierderile mari de energie termică prin pereții, tavanele și plafoanele clădirii.

2. Cum a fost stabilită necesitatea investiției:

evaluare proprie studii de planificare analiza reclamațiilor

solicitare cetățeni expertize tehnice analiza standardelor

altele

3. Scopul proiectului: Crearea unor condiții normale de igienă și confort pentru elevii și cadrele didactice care-și desfășoară activitatea în cadrul școlii și reducerea substanțială a pierderilor de energie termică și implicit un consum mai redus de lemne.

4. Descrierea proiectului: La școala generală cu clasele V-VIII din Răstolița se vor efectua următoarele lucrări de reabilitare: alimentare cu apă potabilă, canalizare menajeră exterioară, amenajarea de instalații sanitare, instalații electrice și instalație de încălzire. Această clădire deservește un număr de 151 elevi și 15 cadre didactice.

5. Beneficii:

- Minimizarea costurilor de încălzire
- Condiții superioare de studiu pentru elevi
- Creșterea atractivității pentru învățământ a copiilor din sat.

6. Beneficiari: populația școlară și cadrele didactice din Răstolița

C. SURSE DE FINANȚARE

	2008	2009	2010	2011	2012
Valoarea rămasă a proiectului inclusiv TVA	60.100				
Sursa de finanțare					
- buget local					
- buget de stat					
- împrumuturi					
- granturi (Ministerul educației)	60.100				
- parteneriate					
Necesar de finanțare					

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al proiectului:

idee SPF SF PT execuție

2. Durata de realizare: 3 luni

E. IMPACTUL PROIECTULUI

1. Impactul asupra mediului:

negativ pozitiv fără impact

FIȘA PROIECTULUI

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: Modernizări drumuri comunale

2. Categoria proiectului:

investiții reparații

3. Tipul proiectului:

proiect nou în continuare

4. Valoarea proiectului: 2.022.000

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei:

Platforma drumurilor prezintă tasări importante, gropi, crăpături, denivelări transversale și longitudinale care afectează siguranța în exploatare, unele porțiuni de drumuri devenind impracticabile, mai ales în condiții meteorologice nefavorabile (ploaie, polei, ceață).

Sub acțiunea traficului și a factorilor climaterici suprafețele carosabile sunt degradate. Aceste degradări (gropi, fâgașe longitudinale, denivelări și văluriri) conduc la disconfort accentuat la parcurgerea acestui drum.

Circulația este îngreunată în perioadele fără precipitații când se produce praf, care este nociv și reduce vizibilitatea. Capacitățile portante ale complexelor rutiere existente nu satisfac cerințele traficului rutier actual și de perspectivă.

Circulația necontrolată sau staționările pe carosabil a apelor conduc la degradarea continuă a suprafețelor de rulare.

2. Cum a fost stabilită necesitatea investiției:

evaluare proprie studii de planificare analiza reclamațiilor

solicitare cetățeni expertize tehnice analiza standardelor

altele

3. Scopul proiectului:

Lucrările de modernizare vor asigura parcurgerea acestor străzi în condiții de siguranță și confort sporit, atât pentru traficul de vehicule cât și pentru pietoni și conduc la ameliorarea accesului la rețeaua de drumuri naționale, județene, căi ferate, precum și la exploatarea agricole.

Asigurarea accesului facil și creșterea mobilității populației

4. Descrierea proiectului:

Drumurile comunale care urmează a fi reabilitate sunt cele din localitățile Iod și Răstolița și au o lungime totală de 3.527 km și se împart astfel:

- Drum comunal Iod, Ramura 1, lungime 1.197 km;
- Drum comunal Iod, Ramura 2, lungime 1.00 km;
- Drum comunal Luncuța, lungime 1.33 km;

5. Beneficii:

- facilitarea transportului de persoane și de marfă;
- creșterea mobilității populației;
- îmbunătățirea calității vieții a locuitorilor;
- menținerea populației în spațiul rural.

6. Beneficiari: locuitorii comunei Răstolița, investitorii

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa de finanțare	2008	2009	2010	2011	2012
- buget local					
- buget de stat					
- împrumuturi					
- granturi (PNDR 3.2.2)	849.580	849.580			
- parteneriate					
Necesar de finanțare	161.420	161.420			

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al proiectului:

idee SPF SF PT execuție

2. Durata de realizare: 24 luni

E. IMPACTUL PROIECTULUI

1. Impactul asupra mediului:

negativ pozitiv fără impact

FIȘA PROIECTULUI

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: Construcție Cămin Cultural

2. Categoria proiectului:

investiții reparații

3. Tipul proiectului:

proiect nou în continuare

4. Valoarea proiectului: 1.900.000

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Căminul cultural care există în prezent nu oferă condiții pentru organizarea diferitelor evenimente culturale, prin urmare locuitorii comunei Răstolița nu au posibilitatea de a organiza și de a participa la diferite activități culturale.

2. Cum a fost stabilită necesitatea investiției:

evaluare proprie studii de planificare analiza reclamațiilor

solicitare cetățeni expertize tehnice analiza standardelor

altele

3. Scopul proiectului: Facilitarea accesului la evenimente culturale pentru locuitorii din satul Răstolița

4. Descrierea proiectului:

Construcția, dotarea căminului cultural în sensul creșterii calității vieții culturale în acest sat, susținerea infrastructurii culturale existente și diversificarea ofertei culturale.

5. Beneficii:

- posibilitatea locuitorilor de a participa la spectacole și de a organiza manifestări culturale – artistice
- de a organiza diferite evenimente

6. Beneficiari: locuitorii satului Răstolița

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa de finanțare	2008	2009	2010	2011	2012
- buget local					
- buget de stat	950.000	950.000			
- împrumuturi					
- granturi (PNDR 3.2.2)					
- parteneriate					
Necesar de finanțare					

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al proiectului:

 idee SPF SF PT execuție

2. Durata de realizare: 24 luni

E. IMPACTUL PROIECTULUI

1. Impactul asupra mediului:

 negativ pozitiv fără impact

FIȘA PROIECTULUI

A. IDENTIFICARE

1. Titlul proiectului: Reparații capitale grădiniță

2. Categoria proiectului:

investiții reparații

3. Tipul proiectului:

proiect nou în continuare

4. Valoarea proiectului: 1.000.000

B. INFORMAȚII DE BAZĂ

1. Definirea problemei: Lipsa condițiilor adecvate de învățământ pentru preșcolari care frecventează grădinița din satul Răstolița din cauza slabei izolații termice a clădirii și pierderile mari de energie termică prin pereții, tavanele și plafoanele clădirii.

2. Cum a fost stabilită necesitatea investiției:

evaluare proprie studii de planificare analiza reclamațiilor

solicitare cetățeni expertize tehnice analiza standardelor

altele

3. Scopul proiectului: Crearea unor condiții normale de igienă și confort pentru preșcolari și cadrele didactice care-și desfășoară activitatea în cadrul grădiniței și reducerea substanțială a pierderilor de energie termică și implicit un consum mai redus de lemne.

4. Descrierea proiectului: La școala grădinița din Răstolița se vor efectua următoarele lucrări de reabilitare: alimentare cu apă potabilă, canalizare menajeră exterioară, amenajarea de instalații sanitare, instalații electrice și instalație de încălzire.

5. Beneficii:

- Minimizarea costurilor de încălzire;
- Condiții superioare de studiu pentru preșcolari;
- Creșterea atractivității pentru învățământ a copiilor din sat.;

6. Beneficiari: populația preșcolară și cadrele didactice din Răstolița

C. SURSE DE FINANȚARE

Sursa de finanțare	2008	2009	2010	2011	2012
- buget local					
- buget de stat	500.000	500.000			
- împrumuturi					
- granturi (PNDR 3.2.2)					
- parteneriate					
Necesar de finanțare					

D. CARACTERISTICI ALE PROIECTULUI

1. Stadiul de maturitate al proiectului:

idee SPF SF PT execuție

2. Durata de realizare: 24 luni

E. IMPACTUL PROIECTULUI

1. Impactul asupra mediului:

negativ pozitiv fără impact